

ცხორებად და მოქალაქობად აღმსარებელისა
მართლისა სარაზნოებისად ზმიღისა და ნეტარისა
მამისა ჩუინისა მაჟსიმიში

* * *

1. მრავლისა ქებისა და ფრიადისა შესხმისა ღირს არიან მოყუა-
რენი ღმრთისანი და მოღუაწენი სათნოებისანი, და თანამდებ არს
ყოველი კაცი ქებითა და გალობითა და პატივითა აღსრულებად სახ-
სენებელსა მათსა; რამეთუ ამას თუ ვიქმოდით, არა თუ ნეტართა
მათ სარგებელ რამე ვექმნებით, რამეთუ ამათ აქუს ქებად მათი
ღმრთისა მიერ, და შუებასა მას ზეცისასა იხარებენ, და არარა სოფ-
ლიოდ ეხმარების, არამედ მაქებელნი ესე და შემასხმელნი მათნი
უმეტესად თავთა თვისთა სარგებელ ვექმნებით და მსმენელთა მო-
ქალაქობისა მათისათა ბაძვად მათისა მის სათნოებისა აღვაწვინებთ.
ამისთვის, კეთილ არს და სამართალ მოქალაქობისა და მოღუაწები-
სა წმიდათა მამათა და მოწამეთა აღწერად და მათი ქებითა და გა-
ლობითა შესხმად. ვინათვან უკუე ნეტარი მამად ჩუენი მაქსიმე
აღმსარებელი დიღითა სათნოებითა და მრავლითა მოღუაწებითა
განბრწყინდა და შეერთო კრებულსა წმიდათა მოწამეთა და
ღირსთა მამათასა, თანამდებ გართ ღირსისა მის და საღმრთოსა
მოქალაქობისა მისისა აღწერად და შემდგომთა ნათესავთა სახსენე-
ბელი დატევებად.

2. ესე სანატრელი, ნერგი შუენიერი ღმრთისმსახურებისა,
მორჩი ნაყოფიერი მოღვაწებისა, ჭური რჩეული სიბრძნისად, იშვა
და ოლიზარდა დიღსა მას ქალაქსა კოსტანტინეპოლეს; იყვნეს შშო-
ბელნი მისნი ღიღებულნი და ღმრთის-მოყუარენი, და ეწოდებოდა
მამასა მისსა იოვანე და დედასა ანა; ამათ აღზარდეს კეთილი იგი
შვილი საღმრთომთა სწავლითა და ასწავეს ყოველი სიბრძნე ფილო-
სოფოსთა პირველთად. ხოლო იყო იგი სიჩიოთვანვე სავსე შიში-

თა და სიყუარულითა ღმრთისაჲთა, ამისთვისცა არაოდეს შეექცეოდა სახიობათა და ლალობათა მოპასაკეთა თანა, არამედ დღე და ღამე, ვითარცა წერილ არს, შჯულსა უფლისასა იყო ნებად მისი და შჯულსა მისსა ზრახვან იგი დღე და ღამე; ამისთვისცა იქმნა იგი, ვითარცა ხე დანერგული თანაწარსაღინელსა წყალთასა და გამოსცა უამსა თვისსა ნაყოფი შუენიერი და ზეცისა საუნჯეთა ღირსი (ფს. 1, 2-3).

3. ხოლო მათ უამთა იყო მეფეი ჰერაკლე, რომელმან იგი სპარსეთი დაიპყრა და ხუასრო მეფე სპარსეთისად მოკლა, და ზაქარია პატრიაქი იერუსალემისად ტყუეობასაგან გამოიყვანა, და ძელი პატიოსნისა ჭუარისად, რომელი იგი იერუსალემით სპარსეთს ხუასროს წარეყვანა, კუალად მადლითა ქრისტესითა მოიყვანა, და საუნჯე დიდქალი სამეუფოსა პალატსა დაუსუენა საღიძებელად უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესსა და სასოდ ყოველთა მორწმუნეთა. ხოლო ესმოდა მეფესა ყოველთა-გან ღირსისა მის მაქსიმეს სიბრძნე და მეცნიერებად და ფრიადი ღმრთის-მოყუარებად. მოუწოდა თვისა და იხილა და ფრიად შეიყუარა წესიერებად და სიბრძნე მისი, და აიძულა პალატსა მისსა ყოფად, და მისცა მას პატივი სამეუფოთა მწიგნობართა შთავრობაა, რამეთუ არს პატივი ესე დიღებულ და წარჩინებული. და იყო ნეტარი იგი სათნო მეუფისა ზეცათადსა და საყუარელ და საკუთარ მეფისა მის ბერძნენთახესად, და პატივცემულ ყოველთა მიერ ხელმწიფეთა და მთავართა და ყოველისავე შედრობისა, ერის-თავთა და სპასპეტთა, და ყოველთა მიერ საწადელ იყო და საქებელ.

4. ხოლო მათ უამთა, უპირატეს წვალებად იგი სებეროს და დიოსკორესი გამოჩინებულ იყო, ბოროტთა მათ და უთაოთა მწვალებელთად, რომელნი იგი უვარ ჰყოფდეს ორთა ბუნებათა ქრისტეისთა, ღმრთებისა და კაცებისასა, და ერთსა შერეულსა ბუნებასა ქადაგებდეს, და განკაცებასა უფლისასა უცნებით ქმნილად ჰემობლეს; რომლისა-თვისცა კრებად იგი ქალკიდონისად იქმნა ექუსას ოც და ათთა მამათაა, მარკიანე მეფისა ზე; რომელთაცა შეაჩუენეს და განკუეთნეს ბოროტნი იგი მწვალებელნი: დიოსკორე ალექსანდრიილი და ეპტვიქიოს მამასახლისი და სებეროს ანტიოქელი და პეტროს აპამიელი და სხუანი იგი მიმღობნი მათნი, იაკონ ვინმე და ტიმოთე, რომელსა ეწოდებოდა მელი და სხუანი ვინმე.

ღრշუნი მოყუასნი მითნი; და ქადაგეს წმიდათა მათ მამათა ქრისტე-
ორითა ბუნებითა, სრული ღმერთი და სრული კაცი, უვნებელი
ღმრთებითა, რომელმან ცხოვრებისა-თვის ჩუენისა ივნო ბუნებითა
მით კაცობრივითა, რამეთუ ერთი გუამი იყო ორითა ბუნებითა; და
მართალი ესე სარწმუნოებად დამტკიცებულ იყო წმიდისა შის კრე-
ბისა-გან და კათოლიკე ეკლესიისა შინა იქადაგებოდა კუალად შემ-
დგომად რაოდენთამე წელთა, იუსტინიისანე მეფისა ზე, იქმნა მეხუთე
კრებად კოსტანტინეპოლეს, ას სამეოც და ოთხთა წმიდათა მამათაა,
რომელთა დაამტკიცეს ყოველივე პირველთა მათ ოთხთა კრებათა-
გან დაწესებული, და სებეროს შეაჩუენეს და ოროგინე და მსგავსნი
მისნი, და მართალი სარწმუნოებად ხმამაღლად ჭადაგეს.

5. არამედ პირველითვან მტერსა მას ნათესავისა კაცთამასა უძ-
ნდა კეთილად-წარმატებად ქრისტეანეთად და მშვიდობად ეკლესია-
თად; ამისთვისცა არა დასცხრებოდა ნათესავითი-ნათესავად თესვად
თვისისა მის ღუარძლისა და შეშფოთებად კათოლიკე ეკლესიისა;
იხილნა რა, ვითარმედ ზემოწერილნი იგი წვალებანი შეიჩუენნეს
და განიოტნეს წმიდათა მათ კრებათა მიერ, სხუად ღონე უკეთუ-
რებისა თვისისად მოიპოვა და სხვითა კუალად სახითა შეაშფოთა
ეკლესია; რამეთუ მოიქცა რა პერიკლე მეფე სპარსეთით და იქ-
ცეოდა იარაპოლეს ასურეთისა, შემდგომად დიდთა მათ განმარ-
ჯუებათა და ძლევათა, რომელ მოეცნეს მას, იყო ვინმე ათანასე სა-
ხელით მთავარებისკოპოსი იყობიტთა, კაცი ბოროტი და მანქანად
და ყოვლითა უკეთურებითა სავსე, აღვსებული ასურასტანელთა
მისნობითა, მისა მიმართ სიტყვის-გებად ყო მეფემან სარწმუნოები-
სა-თვის და ეტყოდა, ვითარმედ: უკუეთუ შეიწყნარო კრებად ქალ-
კიდონისა, დაგადგინო შენ პატრიარქად ანტიოქიისა; ხოლო ბო-
როტმან მან ათანასე ორგულებით იჩემა და შეიწყნარა კრებად იგი,
და რეცა ალიარნა ორნი ბუნებანი ქრისტეისნი, შეერთებულნი ერთ-
სა მას გუამსა; ხოლო პეითხა მეფესა და პრექუა: აპა ორთა ბუნებათა
აღვიარებ; ნებისა-თვის და საქმისა ვითარ იტყვი, ორი ჭერ-არს თქუ-
მად ქრისტეის-თვის ანუ ერთი? ხოლო მეფეი მხედრობათა და
ბრძოლათა შინა აღზრდილი იყო და ესე სიტყუად არღა სმენილ იყო
ეკლესიასა შინა, უცხოდ უჩნდა კითხვად იგი; მიუგო და პრექუა მას:
ეგვ სიტყუად რომელს იტყვი, არღა მოწევნულ არს ჩემდა, არამედ
პატრიაქსა მიუწერო; დრო მეც ვიღრე პასუხი მოიწიოს.

6. იყო მათ უამთა კოსტანტინეპოლეს პატრიაქედ სერგიოს, ნათესავით ასური, მშობელთა-გან იკონიტთა შობილი; აღზრდილ იყო იგი კოსტანტინეპოლეს და ესწავა სწავლად ბერძული, და მიემ-თხვია პატრიაქობასა, და აქუნდა შინაგან ისევითარი წვალებად და ერთსა ბუნებითსა ნებასა და ერთსა საქმესა იტყოდა ქრისტეის-თვის. იცოდა ესე ბოროტმან მან ათანასეცა; ამისთვის წინა უყო სიტყუად იგი მეფესა, რამეთუ იცოდა, ვითარმედ უკუეთუ დაარწმუ-ნოს რამთა მეფესა ერთი ნებად თქუმად და ერთი საქმე, ორთა ბუ-ნებათა აღსარებად არა იქმნების, რამეთუ ბუნებად უვნებელი და უსაქმობ არა არს; არამედ უკუეთუ ბუნებანი განყოფილად ითქუ-მოდინ, თითოეულსა ბუნებასა ნებად თვისი აქუს და საქმე თვისი; უკუეთუ კულა ერთი ნებად ვინ თქუას და ერთი საქმე, ორთა ბუ-ნებათა აღსარებასა და კახესნის. ამას სიწლოსა მეფე იგი უმეცარ იყო; მიუწერა სერგიოსს, პატრიაქესა კოსტანტინეპოლისასა, ხოლო მან პასუხი ესევითარი მისცა, ვითარმედ ერთი ნებად და ერთი საქმე ჯერ-არს თქუმად ქრისტეის-თვის. ესე პასუხი მიიწია რაა მეფისა, მოუწოდა კვიროზსცა ალექსანდრიელსა და ჰყითხა ამის ჯერისა-თვის და პოვა იგიცა თანამოწამედ სერგიისისა და უმეცრებად შეემთხვია ჯერაკლე მეფესა და შეიწყნარა სიტყუად სერგიისისი და კვირო-ზისი. მიუწერა ესე სიტყუად იოვანეს, პაპასა: პრომისასა; ხო-ლო მან არა თაგე-იდგა ესე, არამედ შეაჩუნენა ესევითარი წვა-ლებად და მოუწერა მეფესა, ვითარმედ ვითარცა იგი ორთა ბუნება-თა აღვიარებთ ქრისტესთა, ეგრეთვე ორსა ნებასა და ორსა საქმე-სა, რამეთუ არა არს ბუნებად უვნებელი და უსაქმობ. ეგრეთვე სოფრონ, პატრიაქმან იერუსალიმისამან, ესე რაა ცნა, შეკრიბა ყოველი სამრემლობ თვისი და შეაჩუნენა მეტყუელნი ერთისა ნები-სანი და ებისტოლენი მიუწერნა სერგიისა კოსტანტინეპოლელსა და იოვანეს პრომაელსა, ეგრეთვე მეფესა ჯერაკლესცა. ესმა რაა ესე ყოველი მეფესა, შეწუხნა და ვერ გულის-ხმა ჰყოფდა, თუ რომელ-თა სიტყუად დაამტკიცოს, პრომისა და იერუსალეიმისად, ანუ კოსტანტინეპოლელისა და ალექსანდრიელისად. ესე განიზრახა და ჰეონებდა, თუ კეთილსა რასმე იქმს, დაწერა ბრძანებად, რამთა არცა ერთსა ნებასა და საქმესა იტყოდინ, არცა ორსა; ესე ბრძანე-ბად წარიკითხეს სებეროზის მოწაფეთა და იტყოდეს უბანთა ზედა: პირველ ნისტორის თანაერთამებოდეს ქალკიდონელნი და მცირედ გულის-ხმა ყვეს, და შეიწყნარეს ჭეშმარიტი სიტყუად და შეგუერ-

თნეს ჩუენ, ერთისა ნებისა და ერთისა საქმისა აღსარებითა — ერთ-
სა ბუნებასა, ხოლო აწ კუალად შეინანეს და ორივე წარწყმიდეს,
და არცა ერთისა, არცა ორთა აღიარებენ ბუნებათა.

7. მაშინ აღესრულა სერგი კოსტანტინეპოლელ პატრიაქი და
დაიპყრა საყდარი იგი პიროს, რომელმან იგი სერგის და კვიროზის
სარწმუნოებად უშვილოდ დაამტკიცა. მას უამსა აღესრულა პერაკ-
ლეი მეფეცა და მეფობდა კოსტანტინე, ძე მისი; ხოლო პიროს პატ-
რიაქმან, თანაშეწევნითა მარტინა სეფექალისამთა, მოწამლეს იგი და
მოკლეს; და დასვეს მეფედ პერაკლონი, ძე მარტინასი; ხოლო მთა-
ვართა და მხედართა და ერსა სამეუფოლსა ქალაქისასა შეუძნდა საქ-
მე ესე, და შეითქუნეს, და პიროს უშვილოდ და მარტინა და ძე მი-
სი განდევნენს ქალაქისა-გან, და მეფე ყვეს კოსტა, ძე კონსტანტინე-
სი, და პატრიაქიდ დაჯდა პავლე სახელით, იგიცა მწვალებელი ზე-
მოწერილითა მით წვალებითა.

8. ხოლო ესე საქმენი ესრე სახელ რაა იქმნებოდეს, მაშინ მაქ-
სიმე ჭეშმარიტმან ფილოსოფოსმან, სიტყვით და საქმით და გულის-
ხმის-ყოფით დაამტკიცა წესი ფილოსოფოსობისა თვისისია; რამე-
თუ იყო იგი წარჩინებულ და ყოველთა უპატიონსნეს სამეუფოსა
პალატისა შინა, უმეტესადღა გულად იყო შიში ღმრთისად და ვითარ-
ცა მეფისალმუნე იტყვის: წინასწარ ხელვიდა უფალსა წინაშე მის-
სა მარადის (ფს. 15, 8). იხილა რაა, ვითარმედ წვალებისა იგი ბარე-
ნი განეფინებოდეს ყოველგან და საცთური იგი ერთისა ბუნებისა
მეტყუელთად, რომელი წმიდათა მამათა მრავლითა შრომითა და
ოფლითა ძლით დააცხრვეს, კუალად განახლდებოდა უდებებითა და
ვერაგობითა მცყრობელთამთა, და გუჯარსა დაწერეს და ეზოსა
სოფია წმიდისასა აღჰმართეს ერთისა ნებისა და ერთისა საქმისა
აღსარებად, და ამით ჯერითა ორთა ბუნებათა აღსარებად დაჰსნეს,
იჯნა პალატისა-გან და ყოვლისა სოფლიოდსა საქმისა, და ყოვე-
ლივე საფასე და მონაგები მისი განუყო გლიხავთა, სიტყვისა მისებრ
უფლისა, და აღიღო ჯუარი თვისი და შეუდგა ქრისტესა; და მონა-
სტერისა მას, რომელსა სრვისოპოლი ეწოდების, მონაზონებისა სახე
და საქმე შეიმოსა, და ყოველი წესი სათნოებისა და მოღუაწებისად
სრულებით მოიგო. იყო სამოსელი მისი შინაგან ძაბად, ხოლო გარე-
გან, სახილველად კაცთა, ჩოხად; საზრდელი მისი პური ხმელი და
მცირედი მხალი უგბოლველი; და მიიღებდა საზრდელსა მას ორ-

ორით, გინა სამ-სამით და ოდესმე ხუთ-ხუთით; ხოლო ღვინისა და თევზისა და ხილისა და სხუათა ყოველთა სანოაგეთა-გან უცხო ყო თვისი; მღვიძარებად და ლოცვად ესოდენ შეიტქბო, ვიდრელა დღე და ღამე ესე აქუნდა საქმედ; რამეთუ კნინ ოდენ მიერულის ზეჯდომით და მეყსეულად აღდგის ლოცვად და გალობად; სიმღაბლე მისი ესოდენ იყო, რომელ უდარეს ყოველთა შეერაცხა თავი თვისი, და უკუეთუმცა ყოველთა უდარესი კაცი შეემთხვის, მონაზონი გინა ერის-კაცი, ვითარცა მრწემი და შეურაცხი ყვის მის წინაშე თავი თვისი; ხოლო სიყუარული ყოველთა მიმართ ესევითარი აქუნდა შეყუარებულსა მას ღმრთისასა, ვიდრელა უცილობელად აღასრულებდა სიტყუასა მას, ვითარმედ: „შეიყუარო მოყუასი შენი, ვითარცა თავი თვისი“ (მთ. 22, 39). ჰე, ნანდვილვე „შეიყუარა მან ღმერთი ყოვლითა სულითა და ყოვლითა ძლითა და ყოვლითა გონებითა; და მოყუასი, ვითარცა თავი თვისი“ (მთ. 22, 37); და წამებენ მის მიერ აღწერილნი სიყუარულისა-თვის სწავლანი, მისისა მის გულისა სიყუარულითა სავსებასა. ესე ორნი სათნოებანი შეიტქბნა უშეტეს ყოვლისა: სიმღაბლე და სიყუარული; ამისთვისცა ერთმან მან აღამაღლა და მეორემან სიმაღლისა მის-გან სათნოებათაასა გარდამოვრდომად არღარა შეუნდო; არამედ ღლითი-ღღე ამაღლდებოდა და აღემატებოდა, ვიდრელა მიიწია ჭეშმარიტსა მას სრულებასა და წამებისაცა გვირგვინსა ღირს იქმნა, და კრებულსა ქრისტეს აღმსარებელთასა შეერთო, ვითარცა ქუემორე სიტყუამან გამოაჩინოს. მაშინ უკუე, ხედვიდეს რად სათნოებათა და მოღუაწებათა მისთა და წყაროსა მას მოძღურებისასა, რომელ აღმოეცენებოდა პირით მისით, მონაზონნი იგი მის მონასტრისანი და ყოველნივე მახლობელნი და შორიელნი, მოვიდოდეს მისა და აღივსებოდეს სარგებელითა სულიერითა; ხოლო მეფემან მონასტერი იგი ხრისოპოლისა და ნეტიარსა მაქსიმეს მიანიჭა და ღიღითა პატივითა პატივ-სცემდა; არა-მედ ღმერთშემოსილი იგი ხედვიდა რად სამეუფოსა მას ქალაქსა და ყოველთა სანახებთა მისთა, რამეთუ იღელვებოდეს ბოროტისა მის წვალებისა-გან, მრავალგზის ამხილა მეფესა და პატრიაქსა და ევერებოდა, რამთა დასცხერენ ესევითარისა მის-გან ღრეკილისა და ღრკულსა წვალებისა-გან და აღიარონ ქრისტე ორითა ბუნებითა, ორითა ნებითა და ორითა საქმითა, სრული ღმრთებითა და კაცებითა, და მრავალნი სიბრძნისა და გულის-ხმის-ყოფისა სწავლანი ამის

ჭერისა-თვის წარმოუთხრნა; იხილნა რაა იგინი, რამეთუ „ყვნეს გულნი მათნი მსგავს გუელისა მის ასპიტისა ყრუდასა, რომელსა არა ესმინ ხმაჲ მსახრვალისა ხელოვნისა, არცა მიიღის წამალი წამლის-მცემელისა-გან ბრძნისა“, (57, 5-6) და არა ინებეს გზასა მას ჭეშმა-რიტებისასა სლვად, აღივსო გული მისი საღმრთოეთა შურითა, ვი-თარცა იტყვის დავით წინადაწარმეტყუელი, რამეთუ მშურდა მე უკეთურთად და მშვიდობასა ცოდვილთასა ვხელევდ; შეიმოსეს უღ-მრთოებად და სიცრუვე და გამოხდეს ვითარცა ცმელისა-გან სიც-რუვენი მათნი, რამეთუ ვიდოდეს იგინი ზრახვითა გულისა მათისამ-თა, ზრახეს და თქუეს უკეთურებად და სიცრუვესა მაღლად რაა იტყოდეს. (ფს. 72, 3-8).

9. ესევითარი რაა გონებაცთომილებად მათი იხილა, იჯმნა სჩულიად ქალაქით კოსტანტინეთ და ყოვლისა-გან საბერძნეთისა; რამეთუ ეუწყა ნეტარსა მას, ვითარმედ დიდი იგი ქალაქი პრომი და სანახებნი მისნი მართალსა სარწმუნოებასა ქადაგებენ და ღუარ-ძლისა მას წვალებისასა არა შეიწყნარებენ; შეწევნითა ღმრთისამთა წარემართა და მიიწია პრომედი და პოვა მუნ უდაბნოდ მყუდროდ; დაემკვიდრა ქუაბსა ერთსა მის უდაბნოებისა დაყუდებით და იზრ-დებოდა თივათა-გან მცენარეთა მის უდაბნოებისათა და მწუერვალთა-გან ხეთადა და თაფლითა ველურითა, რომელი იპოებოდა მაღნარ-თა მათ შინა; მსგავსად დიდისა მის ნათლის-მცემლისა, იყო საზრდე-ლი მისი. შემდგომად მცირედისა უამისა განითქუა სახელი სათნოე-ბისა მისისა ქუეყანასა მას და მოვიდეს მისა ორნი ძმანი კეთილნი და სახიერნი, ურთო-ერთსა სეხნანი, რამეთუ ორთავე ანასტასიოს ეწოდებოდა და ევედრნეს ნეტარსა მას ვედრებითა ფრიად ღმობიე-რითა, რაათა შეიწყნარნეს იგინი მოწაფედ და მსახურად; ხოლო წმიდად მაქსიმე წაღიერ იყო მარტიდ-ყოფასა, არამედ გულსავსე ყო იგი სულმან წმიდამან, ვითარმედ ღმრთისა მიერ მოვლინებულ არიან ძმანი იგი; ერთი მღუდელი იყო და ერთი დიაკონი; ვერ ეგვ-ბოდა წინააღმდეგმად ბრძნებისა საღმრთოებათ, ნება სცა მათ; ხო-ლო იგინი აღიგსნეს სიხარულითა და აღაშენეს ადგილსა მას მცირე სენაკი, მახლობელად ქუაბისა მის, და მუნ დაემკვიდრნეს, ვითარცა სამოთხესა შინა საშუებელისასა, და ისწავეს ნეტარისა მის-გან მო-ქალაქობად ანგელოზებრივი და იქმნეს ზეცისა კაცი და ქუეყანისა ანგელოზი, „არა სცეს ძილი თუალითა მათთა, არცა პრული წამთა

მათთა, არცა განსუენებად ხორცია მათთა” (ფს. 131, 4), ვიდრემდის მიემთხვინეს სისრულესა უვნებელობისასა და სიმაღლესა გულის-ხმის-ყოფისასა, მოძღვრებითა დიღისა მაქსიმესითა; ხოლო იყვნეს იგინი ნათესავით ბერძენი, არამედ მრავლით უამით-გან ჰრომს დამკვიდრებულ იყვნეს. მუნ მყოფთა მათ მონასტერთა იგინი მოიჩერდეს მეცნიერთა-გან თვისთა მცირედსა საზრდელსა ხორციასა და აიძულებდეს ნეტარს მაქსიმეს მიღებად, რამთა არა სრულიად განკაფნეს ხორცი მისნი უზომოხთა მით მარხვითა. ნანდვილვე აღესრულებოდა მათ შორის სიტყუად იგი უფლისად, რომელსა იტყვის: „უკუეთუ შეითქუნენ ორნი ანუ სამნი თქუენგანნი სახელსა ზედა ჩემსა, მუნ ვარ მე შორის მათსა“ (მთ. 18, 20); ჭეშმარიტად ქრისტე იყო შორის მათსა.

10. მაშინ წელი წმიდამან მაქსიმე წერად ებისტოლეთა, დამაგა-
ტკიცებელთა მართლმადიდებლობისათა და ღამხსნელთა ყოვლისა
წვალებისათა, სავსეთა საღმრთოეთა სიბრძნითა; და მიუძღვანა, ხე-
ლითა კეთილთა მათ ძმათაჲთა, ებისკოპოსთა და კათალიკოზთა ყოვ-
ლისა ქუეყანისა პრომისიასა და უშეტესად დიდისა მას ჭილაკსა სიკი-
ლიისა; ეგრეთვე მღუდელთა მიმართ და ერის-კაცთა; იჭუეულობა
განამტკიცებდა და მტკიცითა სარწმუნოებითა შურად საღმრთოდ
აღადგინებდა, და ვინააცცა მიიწინიან ებისტოლენი მისნი, ესრეთ
შეიწყნარიან, ვთარეცა წმიდისა მოციქულისა პავლესნი. ესრეთ იყო-
ფოდა რაა, და რწმუნებულსა მას მისდა ტალანტისა მრავალწილად
აღაორძინებდა, ჩუენებასა შინა ღამისასა წარმოუდგა მას ანგელოზი
ღმრთისაა და ჰერქუა: მაქსიმე, მონაო ღმრთისაო, რადსათვის შეწყუ-
დეულ ხარ-ამას უდაბნოსა და შეხსა ხოლო სულსა აცხოვნებ, და შენ
თანა მყოფთა ამათ ორთა ძმათა, და სოფელი ყოველი იღელვების
ბოროტითა წვალებითა; ბრძანებითა ღმრთისაჲთა აღდეგ და შევედ
ქალაქად პრომედ; არქუ პაპასა იოვანეს და იღუაწეო მართლისა
სარწმუნოებისა-თვის, რათა გვირგვინი მართლაღმსაარებელთაა
მიიღოთ ქრისტეს-გან. ესე ჩუენებად იხილა რაა და მიუთხრა ანა-
სტასიონს და ანასტასიონს, ილოცეს სამდღე და ევედრნეს უფალსა,
რათა წარუმართოს. აღიძრნეს მიერ მრავლითა მწუხარებითა, რა-
მეთუ ფრიად უყუარდა აღგილი იგი, მყუდროებისა-თვის და უდაბ-
ნოებისა, და შევიდეს პრომედ. ეუწყა იოვანეს პაპას მოსვლად ნე-
ტარისა მაქსიმესი და მიეგება სიხარულით, რამეთუ მრავალგზის

ასმინდა სახელი საღმრთოსა მის მოქალაქობისა მისისად და წარე-
კითხნეს ებისტოლენი მისნი, სავსენი ღმრთის-მეტყულებითა; და
შე-რა-ვიდა ნეტარი მაქსიმე წინაშე პაპახა, და ყვეს ლოცვად და
დასხდეს სიტყუად, და ოღაღო ღირსმან მან პირი თვისი და ოღავსნა
მაღლითა საღმრთოთა პაპად და ყოველი მის თანა მყოფნი. ხოლო
პაპა მისცა საგანე მყუდრო მახლობელად თვისა მონასა მას ღრმითი-
სასა, და სწავლითა და შოღუაწებითა მისითა შეკრიბნა ყოველნი
ებისკოპოსნი, რომელნიცა იყვნეს ქუეყანასა ჰრომისასა; და ყვეს
ქრებად დიდი ებისკოპოსთად და მღვდელთად, და შეაჩუენეს წვალე-
ბად იგი — ერთისა ბუნებისა და ნებისა მეტყულთად.

11. ხოლო შემდგომად რაოდენისამე უამისა, აღესრულა იმვა-
ნე პაპად და იყურთხა თევდორე პაპად ჰრომისა. ხოლო წმინდად მაქ-
სიმე განეგბითა უფლისადთა წარვიდა აფრიკეთს და ქადაგებდა მუნ
მართლმადიდებლობისა და მორწმუნეთა დაამტკიცებდა, ვითარცა
იგი ჰრომს ქადაგებდა; ხოლო მოსლვასა მას მისსა, შეემოხვია პი-
როსს ქოსტანტინეპოლელს პატრიაქსა, რომელ განდევნებულ იყო
მიერ, ვითარცა ზემო გახსენეთ და იქმნა მათ შორის სიტყვის-გებად
სარწმუნოებისა-თვის, რომელი იგი სიტყვის-გებად აწ აღწერად ცხო-
რებისა ამის თხრობასა შინა არა ჯერ-მიჩს, რამთა არა დაიხრწიოს
სიტყვისა ამის განწესებად; ხოლო აღვასრულო რაც სულიერი ესე
თხრობად, მერმე სიტყვის-გებადცა იგი აღწერო, რამეთუ ნუსხად
მისი დაუკლებელად მაქუს. მას უკუე უამსა, ვითარცა იქმნა მათ შო-
რის სიტყვის-გებად იგი, დაარწმუნა წმიდამან მაქსიმე პიროსს და
ამხილა ბოროტად-მეტყულებად მისი და მოაქცია აღსარებად მარ-
თალსა მას სარწმუნოებასა და წარავლინა იგი თვისითა ებისტოლი-
თა თევდორეს მიმართ, ჰრომთა პაპისა. შივიდა პიროს ჰრომედ და
შეერთო პაპას და დაწერა ხელის-წერილი — აღსარებაი მართლისა
სარწმუნოებისად და შეჩუენებად თვისისა მის წვალებისად. ესრეთ
შეიწყნარა იგი ღირსმან თევდორე და აზიარა ეკლესისა თვისსა.
შემდეგ რაოდენთამე დღეთა მოიკითხა პაპად და წარვიდა პიროს
ჰრომით, რამეთუ ენება სარძნეთს აღსლვად და აღუთქუა პაპასა, რა-
თა იღუაწოს ღამტკიცებად მართლაღსარებისა. ხოლო მიიწია რაც
რაბენს, დაივიწყა უბადრუქმან აღთქუმად თვისი და ხელის-წერილი,
და ვითარცა ძაღლი, თვისსავე ნათხევარსა მიიქცა. ეუწყა ესე თევ-
დორე პაპას და შეკრიბა ყოველი სავსებად ეკლესისად და შევიღა

სამარხოსა პეტრესსა, თავისა მის მოციქულთადასა, და მოითხოვა
წმიდად ბარძიმი და დაწო კალამი ცხოველს-მყოფელსა მას სისხლ-
სა თვისითა ხელითა, და დაწერა განკუეთად პიროსისი და ყოველთა
თანაზიართა მისთად. ხოლო პიროს აღვიდა კოსტანტინეპოლედ; იქ-
მნა სიკუდილი პავლესი, რომელი იყო მუნ პატრიაქად, და ხარკე-
ბითა ეშმაკისამთა დასუეს კუალად პიროს პატრიაქად კოსტანტინე-
პოლისა; და შეემთხვიდ სამეუფოსა მას ქალაქსა დიდი საცუური და
უბალრუკებად; ხოლო მართლმადიდებელსა მას დედაქალაქსა პრომს
იქადაგებოდა მართალი სარწმუნოებად. აღესრულა პაპა თევდორე
და დასუეს საყდარსა მას პეტრე მოციქულისა მღდელთ-მოძღურად
ღმერთშემოსილი და წმიდად მარტინი.

კ რ მ

12. მაშინ ნეტარი მაქსიმე მოიქცა აფრიკეთით და შეერთო წმი-
დასა მარტინეს, და ოძრა იგი საღმრთოეთა შურითა და ყვეს კრებად
ის ერგასისთა ებისკოპოსთად, და შეაჩუენნეს სერგიოს. და პიროს
და გვიროზ და პავლე მწვალებელნი და მათი იგი წვალებად; და ორი
ბუნებად ქრისტესი და ორი ნებად და ორი საქმედ ხმამაღლად ქადა-
გეს; და განითქუა შართლისა მის სარწმუნოებისა აღსაარებად ყო-
ველსა სოფელსა. ხოლო უკუეთუ ვის ენებოს კრებისა მის-თვის კე-
თილად უწყებად აღიღენ წიგნი იგი კრებათად და ოღმოიკითხენ და
კეთილად გულის-ხმა ყოს. მიერითგან ნეტარი მექსიმე იყოფოდა
პრომს, და ოღწერა წიგნები ბოროტისა მის წვალებისა დამხსნელნი
და გამოაჩინა განცხადებულად, ვითარმედ სრულიად უცხო არიან
ღმრთისა-გან მეტყუელნი ბოროტისა მის ზრახისანი. ხოლო ები-
სტოლენი და განწესებანი, სავსენი საღმრთოეთა სიბრძნითა და გუ-
ლისხმის ყოფითა, მიმსგავსებულნი ებისტოლეთა პავლე მოციქული-
სათა, ყოველსა სოფელსა მიუწერნა — მღდელთ-მოძღურთა და
მთავართა და ეკლესიათა, ქადაგებად მართლისა სარწმუნოებისად;
მერმე კუალად სწავლანი სულიერნი, საღმრთოეთა მოქალაქობისად
და ყოვლისა სათხოებისა-თვის მრავალი ოღწერა, და კეთილად განა-
წესა, თუ ვითარ ჯერ-არს მოქალაქეობად ქრისტეანეთად, და მრა-
ვალნი განმარტებანი წმიდათა წერილთანი და სწავლანი მონაზონე-
ბისანი ოღწერნა; და იყო იგი ახალი ოქროპირი, პირველისა მის ოქ-
როპირისა მსგავსი. აქუნდეს თანაშემწედ და ქუიყნითი-ქუეყნად
მიმწევნელად ებისტოლეთა მისთა ზემოწერილნი იგი სეხნანი — ანა-
სტასიოს და ანასტასიოს, რომელთა იგი ვიღრე აღსასრულადმდე

იღუაწეს წმიდასა მაქსიმეს თანა. მრავალნი უკუე ხოლო სასწაულნი და კურნებანი სენთანი ქმნა უფალმან აფრიკეთს და ვიდრე პრო-მადმდე და თავადსა პრომს შინა, ხელითა ნეტარისა მაქსიმესითა, ვი-თარცა წამებენ ყოველნი მყვიდრნი პრომისანი და სანახებთა მის-თანი და თვით იგინი მის მიერ განკურნებულნი ხმამალლად ქადაგე-ბენ; რამეთუ იყო იგი სიტყვით და საქმით და გონებით ჭეშმარიტი მონა ღმრთისაჲ, და აღესრულებოდა მის ზედა საქმით სიტყუად იგი უფლისაჲ, რომელსა იტყვის, ვითარმედ: „ყოველი მწიგნობარი, რომელი მოწაფე ყოფილ არს სასუფეველსა ცათასა, მსგავს არს იგი კაცია სახლისა-უფალსა, რომელმან მოიღოს საუნგისა-გან თვისისა ძუელი და ახალი“ (მთ. 13, 52). ჭეშმარიტად ესე იყო მწიგნობარი იგი — მოწაფე ყოფილი სასუფეველსა ცათასა; და სხუადცა იგი იგა-ვი უფლისაჲ კეთილად მოეზავების საქმესა ღირსისა მაქსიმესსა, ვითარმედ: „მსგავს არს სასუფეველი ღმრთისაჲ კაცია ვაჭარსა, რო-მელი ეძიებნ კეთილსა მარგალიტსა; და პოვა რაც ერთი მარგალიტი მჩავალსასყიდლისაჲ, წარვიდა და განყიდა ყოველი, რაც აქუნდა, და მოიყიდა იგი“ (მთ. 13, 45-46). ნანდვილვე ნეტარმან ამან ყოვე-ლი სოფელი და თავიცა თვისი მისცა, და უსასყიდლოა იგი მარგა-ლიტი, ქრისტე, მოიგო და სახელისა-თვის მისისა იღუაწა ვიდრე სიკუდილადმდე.

13. ხოლო მეცხრესა წელსა მეფობისა კოსტაას ძის-წულისა ჰერაკლესსა, ეუწყა მას ყოველი რაც იქმნა პრომს შინა და აღიგხო გულის-წყრომითა და წარავლინა მხედრობად და ბრძანა რამთა წმი-დად მარტინე და ნეტარი მაქსიმე აღმოიყანნენ კოსტანტინეპოლეს. ხოლო მოიწინეს რაც ღირსი იგი მამანი სამეუფოდ ქალაქად, ფრი-ადნი ტანჯვანი და შეურაცხებანი და გინებანი შეამთხვინეს წმიდასა მარტინეს უღმრთოთა მათ, რომელთა ყოვლადვე არა მოიხსენეს საუკუნოა იგი საშეელი, ვითარცა თითოეულად წერილ არს ცხორე-ბასა შინა წმიდისა მარტინესსა; და ექსორია ყვეს იგი ბრძანებითა მეფისათა ქერსონეთს და მრავალნი სხუანიცა ებისკოპოსნი პრომ-თანი ტანჯნა უგუნურმან მან მეფებან. ხოლო წმიდად მაქსიმე, მოი-წინეს რაც კოსტანტინეპოლედ, დასლვასა ოდენ მზისასა მოიწინეს ორნი მეხრმლენი და ათექსუსმეტნი მკვირცხლნი, და განიყვანეს იგინი ნავისა-გან — მაქსიმე და მოწაფენი მისნი, შეურაცხებით, უხამლონი, და განყვნეს ურთი-ერთას და შეაყენეს კაცად-კაცადი

თვისისაგან ადგილსა მას, რომელსა ექსოვიტ ეწოდების. და შემდგო-
მად შცირედთა დღეთა აიყვანნა იგინი პალატიდ პროტოსპათარმან
მან, რომლისა დარწმუნებულ იყო დამარხვად მათი. ხოლო მეფემან
უბრძანა საკელარსა განვითხვად მათი. შეიყვანეს ნეტარი მაქსიმე
წინაშე ოქროტაძრისა, სადა იგი შეკრებულ იყვნეს მთავარნი და
ხელმწიფენი და ერი მრავალი; და წარმოადგინეს იგი წინა-
შე მთავართასა. პრეზა მას საკელარმან რისკვით. და გულის-
წყრომით: ქრისტეანებ ხარა? მიუგო წმიდამან: მაღლითა ქრისტეს
ღმრთისა ჩუენისაჲთა ქრისტეანებ ვარ. პრეზა მას საკელარმან: ნუ
იყოფინ, არა მრწამს თუ შენ ქრისტეანებ ხარ. მიუგო მონამან ქრი-
სტესმან: შენ არა, გრწამს, გარნა ღმრთმან უწყის, ვითარმედ ჭეშ-
მარიტად ქრისტეანებ ვარ, პრეზა მას საკელარმან: უკუეთუ
ქრისტეანებ ხარ, რადასათვის გძულს მეფეი? მიუგო მონამან ღმრთი-
სამან და პრეზა: ვინაჲ უწყი შენ თუ მეფეი მძულს, რამეთუ სიძუ-
ლილი ზრახვად და წესი არს შინაგანისა სულისაჲ, დაფარული ვი-
თარცა იგი სიყუარულიცა; შენ უკუე სულისა ჩემისა განზრახვად
ვინაჲ უწყი? პრეზა მას საკელარმან: საქმეთაგან, რომელნი პქმნენ,
საცანურ იქმნა ყოველთა მიერ, ვითარმედ მოძულები ხარ მეფისაჲ
და ყოვლისა სამეუფოლესა მისისაჲ, რამეთუ შენ მხოლომან ეგვიპტე
და ალექსანდრიად და ხუთქალაქი და ტრიპოლეი და აფრიკეთი სარ-
კინოზთა მიეც. მიუგო წმიდამან მაქსიმე: და ვითარ სახედ მივსცენ
მე ეგვ ყოველნი ქუეყანანი სარკინოზთა, გამოაჩინე და მამხილე. და
წარმოადგინეს ოვანე, რომელი ყოფილ იყო ერის-თავი აფრიკეთი-
საჲ რომელი იგი იტყოდა, ვითარმედ უწინარეს ოც და ორისა წლი-
სა პაპამან ღმრთივ-დაცულისა მეფისა ჩუენისამან უბრძანა ნეტარსა
პეტრე პატრიკესა, რადა ალიღოს მხელრობად და წარვიღეს ეგვიპ-
ტედ, ბრძოლად სარკინოზთა, ხოლო პეტრე მივიწერა შენ წიგნი,
რამეთუ გულსავსე იყო შენდა მომართ და კაცად ღმრთისა გიწესდა
და გკითხა: უკუეთუ ეწამებია წარსლვად, და მიუწერე შენ ესევი-
თარი პასუხი, ვითარმედ: ნუ იქმ მაგას საქმესა, რამეთუ არა სონაგს
ღმრთისა დღეთა პერაკლესთა და ნათესავისა მისისა, მათ ქუეყანისა
შეპყრობად. მიუგო მონამან ღმრთისამან: უკუეთუ ჭეშმარიტ არს
სიტყუად შენი, დასტურად გაქუს წიგნი პეტრესი ჩემდა მოწერილი,
და ჩემი მისდა მიმართ; გამოიღე და წარიკითხონ და თანამდებ ვარ
სატანჯველისა. პრეზა მას ერის-თავმან მან: წიგნები არა მაქუს, არ-
ცა მიხილავს წიგნი, გარნა მას უამსა ყოველნი მხედარნი იტყოდეს

ამას სიტყუასა. მიუგო მონამან ღმრთისა-მან მაქსიმე; მხედართაგანი მაგას სიტყუასა არავინ იტყვის, ვითარ შენ მარტოდ ცილსა სწამებ, გიხილავ სადაა ანუ მე შენ? მან ჰრქუა. ნუ იყოფინ, არა სადა. მაშინ მიიქცა ნეტარი მაქსიმე სხუათა მათ მთავართა და ჰრქუა: სამართალი არს ესევითართა მოწამეთა და შემასმენელთა წარმოდგინებად? საჭეო და განკითხეთ, რამეთუ: „რომლითაც განკითხვითა განკითხოთ, განკითხნეთ, და რომლითა საწყიულითა მიუწყოთ, მოგეწყოს თქუენ“ (მთ. 7, 2.) — თქუა უფალმან ჩუენმან. მაშინ წარმოადგინეს გიორგი ვინმე მაღუდაძესი და თქუა, ვითარმედ: პირველ ცხრისა წლისა მრვიდა აბბა თომა ჰრომით და მითხრა, ვითარმედ თევდორე ჰრომისა პაპამან მიუწერა გრიგოლს ბატრიესა, ვითარმედ: ნუ ვის-გან გეშინინ, რამეთუ მონამან ღმრთისამან მაქსიმე იხილა სიზმარი, ვითარმედ ცათა შინა დგა დასი ანგელოზთად, ერთი აღმოსავალსა და ერთი დასავალს, და აღმოსავალისანი იგი იტყოდეს: კოსტანტინე მეფე ცხონდინ, და დასავლისანი იტყოდეს: გრიგოლ მეფე ცხონდინ, და განძლიერდეს ხმანი იგი დასავალეთნი და აღმოსავალეთნი დაღუშნეს. მაშინ ხმა ყო საკელარმან: მოვიყვანა ღმერთმან მონაზონო დაწუვად ქალაქსა ამას შინა ცეცხლითა. მიუგო მონამან ღმრთისამან: ვპატადლობ ღმერთსა, რათა განმშობლის შე წებსითთა ბრალთა-გან უნებლიერთა სატანჯველთა მიერ, გარნა რასა იტყვის სული წმიდად პირითა დავით წინააღმარმეტყუელისათა: „წარსწყმიდნე შენ ყოველნი, რომელნი იტყვიან სიცრუვესა“ (ფს. 5, 7). ჭეშმარიტად არა ჭერ-იყო ესევითართა სიტყუათა თქუმად სასმენელად ქრისტეანეთა და ესოდენთა ამათ მთავართა, არცა უტანჯველად დატევებად ესევითარისა ტყუვილისა შემწმასნელთა ამათ სიტყუათა. ჭერ-იყო მაგის კაცისადა სიცოცხლესა გრიგოლისსა თხრობად მეფისა, რათამცა აჩუენა ერთგულებად, არა აწ, შემდგომად აღსრულებისა მისისა. აწ უკუეთუ თქუენცა ჭერ-გიჩს, სამართალი ესე არს, რათა აიძულოთ პირველი იგი ცილის-მწამებელი მოყვანებად პეტრე პატრიკისა და ამან წარმოადგინენ აბბა თომად და თომა წარმოადგინოს ნეტარი თევდორე პაპად და კაცად-კაცად-მან შემწამოს: პეტრე წიგნი იგი მიწერილი გამოიღოს და ნეტარსა პაპას ვპკითხო და ვჰრქუა: თქუ მამათ-მთავარო, გესმა ჩემ-გან ესევითარი სიზმარი? დაღაცათუმცა თქუა, თუ — ჰე მესმა, არამედ იყო ჩემი ბრალი, არამედ მისი, უკუეთუ მიუწერა გრიგოლს; რამეთუ

სიზმრისა ხილვად უვნებელი საქმეი არს და არავინ საბრალობელ არს სიზმრისა-თვის; ნებსითთა საქმეთა-თვის საბრალობელ იქმნების კაცი. მაშინ ტროილე მთავარმან პრეზუა: მონაზონო მოკიცხარი ხარა? ანუ არა უწყისა, რომელს ადგილსა მდგომარე ხარ? მიუგო წმიდამან მან: არავის ვეკიცხევ, არამედ უფროოდსად ვიგლოვ ცხორებასა ჩემსა, რომელ აქამიმდე დავიმარხე — ხილვად ესევითართა საქმეთა. ეტვიფასე პატრიკმან თქუა: უკუეთუ სიტყუანი ესე ცრუ არიან და არა ჭეშმარიტ, მართლიად იქმს რომელ ეკიცხევს. კუალალ საკელარმან პრეზუა რისხვით წმიდასა მაქსიმეს: აწ უკუე მონაზონო ყოველნი ტყუვიან და შენ ხოლო იტყვი ჭეშმარიტსა? მიუგო წმიდამან მაქსიმე: ხელმწიფებად გაქუს შენდობითა ღმრთისახთა ხორცთა ჩემთა, — გინა თუ მოკლვად, გინა თუ ცხორებად; თვინიერ ესვ გრწმენინ: ვითარცა ეშმაკი არაოდეს იტყვის ჭეშმარიტსა, რამეთუ უცხო არს ჭეშმარიტებისა-გან, ეგრეთვე არცა ამათ კაცთა თქუეს სიტყუად ჭეშმარიტი, რამეთუ მე მოწამედ მაცხოვარსა და დამბადვებელსა ყოველთასა ქრისტეს მოვიყვანებ, ვითარმედ არაოდეს მიხილავს ესევითარი სიზმარი, არცა სხვისა ვის-გან მასმიერს, გარნა ამას ოდენ უამსა კაცისა ამის-გან. კუალად მესამეი ცილის-მწამებელი წარმოადგინეს, თევდორე ვინმე, ძეი კომსისად, რომელსა ეწოდებოდა ქილა, და თქუა, ვითარმედ: პრომს ოდესმე ვეუბნებოდე და სიტყუად მოვილე მეფისა-თვის და ეკიცხევდა და პბასრობდა, მიუგო წმიდამან მაქსიმე: ნუ იყოფინ ძმაო, არაოდეს უბნებულ ვარ შენდა, თვინიერ ერთგზის წინაშე ხუცისა თეონხარიტესსა პრიმიკი-რიოზისა-თვის; უკუეთუ მეფეი ხსენებულ არს მუნ, მიუწერონ ხუცესსა მას და უკუეთუ წამოს, ვიბოვო მე ბრალეულ. მაშინ საკელარმან პრეზუა: კაცთა მათ პრომთა მთავრისისათა: არქუა მთავარსა, სამართალი არსა ესევითარისა კაცისა შენდობად საბრძანებელსა შენსა ყოფად და ბრძანა განყვანებად წმიდისა მაქსიმესი და შეყვანებად მოწაფისა მისისა.

14. და პრეზუა საკელარმან: რადსათვის შეურაცხ ყო და აგინა მოძღუარმან შენმან პიროსს პატრიაქსა? ხოლო ნეტარმან ანასტა-სიოს მიუგო ხმითა მდაბლითა: არავინ ესრეთ პატრიკ-სცა პიროსს, ვითარ მოძღუარმან ჩემმან. ხოლო რომელ იგი მდაბლითა ხმითა მიუგო, ვითარცა ჯერ-არს მონაზონისა, განრისხნა საკელარი და ბრძანა ყურიმლის-ცემაი მისი; და მეყსეულად გუემეს ესოდენ,

ვიღრელა დაეცა ქუეყანად. და ბრძანა წარიყვანებად მათი საპყრობი-ლებ. ხოლო მივიღოდეს რა, მიეწია მინა მონაზონი და ჰრეჯუა წმი-ლასა მაქსიმეს: წინაშე მთავართა მოგიყვანა ღმერთმან მაქსიმე აქა, რამთა მიიღო მისაგებელი საქმეთა შენთად, ვითარ აცუუნებდი ერსა სწავლითა ოროგინესითა. მიუგო მონამან ღმრთისამან და ჰრეჯუა მას სასმენელად ყოველთა: შეჩუენებულმცა არს ოროგინე და წვალე-ბად შისი და ყოველი ზიარი მისი. ეტვიფანე პატრიკმან თქუა: დაიხ-სნა მინა მონაზონო შესმენად შენი, რამეთუ დაღათუმცა წვალებად იგი ოროგინესი აქუნდა, ვინათგან შეაჩუენა — განუთავისუფლე-ბიეს თავი თვისი ესევითარისა მის ბრალობისა-გან; მე რომელ უწ-ყი, მაგის-თვის შესმენასა არლარა შევიწყნარებ. და წარიყვანნეს იგინი თითოეული საპყრობილესა, სადა იყვნეს პირველ.

15. და ხვალისა დღე ტრიოლე პატრიკი და სერგი, ტრაპეზისა სამეუფოძლესა მთავარი, მივიღეს მონისა ღმრთისა მაქსიმესა და დასხ-ლეს და უბრძანეს მასცა დაჯდომად, და ჰრეჯუეს მას: მითხარ მამაო, სიტყვის-გებად იგი, რომელი იქმნა შორის შენსა და პიროს პატრია-ქისა აფრიკეთს და ჰრომს, და რომლითა სიტყვითა დაარწმუნე მას შეჩუენებად თვისისა შჯულისა და მოქცევად შენსა შჯულსა. ხოლო წმიდამან მაქსიმე მიუთხრა რაოდენიცა ახსოვდა და ჰრეჯუა მათ: მე ჩემი შჯული არა მაქუს, არამედ შჯული იგი კათოლიკე ეკლესიი-სად, ქადაგებული წმიდათა მოციქულთა-გან და ღმერთშემოსილთა მამათა-გან — იგი მიპყრიეს და მას ვეძადაგებ, რამეთუ არარად მით-ქუამს ახალი სარწმუნოებად, რამთამცა ჩემდად ეწოდებოდა. აღას-რულეს რად ესე თხრობად, ჰრეჯუეს მას მთავართა მათ: აწ არა ეზია-რებია საყდარსა კოსტანტინეპოლისასა? მიუგო წმიდამან მაქსიმე: ნუ იყოფინ, არა ვეზიარები. მთავართა ჰრეჯუეს: რომლისა მიზეზისა-თვის არა ეზიარები? მიუგო წმიდამან მაქსიმე: ამისთვის, რამეთუ კრებათა მათ წმიდათა ნიკიისა და კოსტანტინეპოლისა და ეფესონსა და ქალკიდონისასა წინა აღუდგეს და უარყვეს ალექსანდრიას და-წერილთა მით ცხრითა თავითა და ქარტითა მით, რომელი აქა სერ-გისის მიერ დაიწურა და რომელი ესე ახლად აღიწურა განწესებად გარდასულსა მას მეექუსესა ინდიკტიონსა; რამეთუ რად იგი თქუეს ცხრათა მათ თავთა შინა, მეორესა მას ქარტიასა შინა დაპხსნეს; და რად იგი ქარტიასა შინა დაამტკიცეს განწესებითა მით წინა აღუდ-გეს და ერთმან-ერთი განკუეთნეს. აწ უკუე რომელნი იგი ერთი-

ერთისა-გან განკუეთილ არიან და კრებისა მისგან, რომელი იქმნა ჰრომს მერვესა ინდიკტიონსა, შეჩუენებულ არიან და მღდელობისა-გან განკუეთილ, ვითარს უამის-წირვასა აღასრულებენ, ანუ რომლი-სა სულისა მადლი მოვალს მათსა შესაწირავსა ზედა? მთავართა თქუეს: რაც არს უკუე, შენ ხოლო სცხონდები და ყოველნი წარ-წყმდებიანა? მიუგო წმიდამან მაქსიმე: არავინ განიკითხეს სამთა მათ ყრმათა, ოდეს იგი ხატსა მას ოქროხსასა არა თაყუანი სცეს, რომელ-სა ყოველნი იგი ერნი თაყუანის სცემდეს; რამეთუ არა სხუათა მათ ერთა საქმესა ხედვიდეს, არამედ ამას ეკრძალებოდეს, რამთა იგინი არა მიღრკენ ჭეშმარიტებისა-გან. აწ უკუე მეცა არავის განვიკითხავ, არცა ვიტყვით თუ მე ხოლო ვცხონდები; უფროხსად მრავალთა ბრალთა თანამდებად მაქუს თავი ჩემი, გარნა ამას ზედა მადლითა ღმრთისამთა ვიდრე სიკულილამდე აღვასრულებ, რამთა ვერ მამ-ხილოს გონებამან ჩემმან თუ სარწმუნოებასა შინა ღმრთისასა ვსცე-თი რომლითაცა სახითა. მთავართა მათ თქუეს: რაც უკუე პყო, უკუე-თუ ჰრომნი შეერთნენ კოსტანტინეპოლელთა, რამეთუ გუშინ მო-ვიდეს მოციქულნი ჰრომით და აპა ესერა, ხვალე, კვირიაკესა ეზია-რებიან პატრიაქის-გან, და საცნაურ იქმნების ყოველთა შორის, ვი-თარმედ შენ იყავ განდგომილებისა ჰრომთახსა მიზეზი, და ვინახთ-გან წარმოგიყვანეს შენ მიერ, შეერთნეს და დაემორჩილნეს იგინი ამას ეკლესიასა და ბრძანებასა მეფისასა. მიუგო წმიდამან მაქსიმე: არა მრწამს ესე — თუმცა ჰრომნი აქა მყოფთა შეერთნეს, უკუეთუ არა ალიარონ ამათ უფალი და ღმერთი ჩუენი იესუ ქრისტე რო-თავე ბუნებითა ღმრთებისა და კაცებისა, რომელთა-გან და რომელ-თა შინა და რომელ არს ორითა მით ბუნებითა მნებებელი და აღმას-რულებელი ცხორებისა ჩუენისა. მთავართა მათ თქუეს: უკუეთუ შეერთნენ ჰრომნი ამას ეკლესიასა, შენ რასა იქმ? მიუგო წმიდამან მაქსიმე: სულმან წმიდამან პირითა პავლე მოციქულისამთა ანგე-ლოზთა-თვისცა თქუა: გინათუ ანგელოზი ზეცით მოვიდესო და გა-ხარებდეს თქუენ გარეშე მისა, რომელ გახარე, შეჩუენებულ იყავნ (გალატ. 1, 8). აწ უკუე მე მართლისა სარწმუნოებისა-გან არა მივს-დრკები; ჰრომთა და ბერძენთა ერთობასა ანუ განწვალებასა არას ვზრუნავ. მერმე სრუად მრავალი სიტყუაი ითქუა შორის მათსა და შევიდეს ძიებასა სიტყუათა წერილისათა და სიტყუათა საფილასო-ფოსთა და ყოველსავე უაღრეს ბუნებისა განუმარტებდა ღმერთშე-

მოსილი იგი, და ფრიად განმხიარულდეს მთავარნი იგი და იტყოდეს: უწყის უფალმან, დიდად სარგებელ გუეყო სიტყუად შენი მამაო, და ამიერითგან მოვიდოდით და გაწყინებდეთ.

16. სერგი მთავარმან თქუა: მრავალგზის მოსრულ ვარ მე სე-ნაკსა შენსა, ოდეს იგი სჭედ ვესას და მესმინ სწავლად შენი და ნუ მწუხარე ხარ, ღმერთმან უმჯობესი ყოს; ამით ერთითა ჯერითა შეა-წუხებ ყოველთა, რომელ მრავალნი ერნი შენ ძლით განეყენებიან ამის ეკლესიისა-გან. მიუგო წმიდამან მაქსიმე: და არს ვინ, რომელ-მან თქუას თუ — მე ვარქუ არა ზიარებად, ვინათგან აქა მოსრულ ვარ? სერგი თქუა: ესე-მებრ, რომელ შენ არა ეზიარები, ამით ჯე-რითა ხმამაღლად ეტყვი ყოველთა არა ზიარებად. მიუგო ნეტარმან მაქსიმე: უფალო ჩემო, არარად არს უმძლავრეს შინაგანისა გონე-ბისა მხილებასა, და არარად არს ესრეთ განსასუენებელ, ვითარ ოდეს იგი გონებად ეწამებოდის; ამისთვის შეუძლებელ არს ჩემ-გან მხი-ლებასა გონებისასა შთავრდომად. ტრიოლე პატრიკმან თქუა: სამარ-თალი არსა ესე, რომელ განწესებად იგი, ღმრთის-მსახურისა მეფი-სა ჩუენისა მიერ დაწერილი, შეიჩუენების ყოველსა დასავლეთისა ქუეყანასა? არა შეურაცხებად არსა ესე მეფისაა? მიუგო ნეტარმან მაქსიმე: ღმერთმან შეუნდვენ, რომელთა აწვიეს მეფესა დაწერად განწესებად იგი და რომელ ეწამნეს და დაამტკიცეს. ტრიოლე თქუა: ვინ არიან რომელთა აწვიეს, ანუ რომელნი ეწამნეს და დაამტკიცეს? მიუგო მონამან ღმრთისამან: ეპისკოპოზთა აწვიეს და მთავარნი ეწამნეს და დაამტკიცეს, და აპა ესერა ბრალობად ბრალეულთა-გან უბრალოსა ზედა მივიდა. ამას ზედა მთავართა მათ თავები მოიდ-რიქეს და თქუეს: ყოვლით-კერძო ძნელ არს და უოონო. მერმე მოი-კითხეს ლმობიერად ნეტარი იგი და წარვიდეს მხიარულად.

17. ხოლო მომავალსა შაბათსა კუალად აღიყვანნეს იგინი პა-ლატად და განპშხადეს სამშავროო. მუნ იყვნენ ორნი პატრიაქნი-ცა — კონსტანტინეპოლელი და ანტიოქელი. და შეიყვანეს პირვე-ლად მოწაფეი წმიდისა მაქსიმესი, და წარმოადგინეს კოსტანტინე ვინე და მინა, შემასმენელნი ბერისანი, და აიძულებდეს ანასტა-სიოსს მოწაფესა მისია, რათა თანაეწამოს სიტყუათა მათ შესმენი-სათა. ხოლო მან კაღნიერებით მიუგო მთავართა მათ და ხელმწიფე-თა: სამართალი არსა ამის კოსტანტინესი სამეუფოხსა პალატისა სამშავროსა წარმოდგინებად? ეგე არცა ხუცესია, არცა მონაზონი,

არამედ ერის-კაცად მროველად იციან ეგე ჰრომმან და აფრიკეთ-მან, და მუნ იქცეოდა; თანა პყვეს დედანი იგინიცა მროველნი; და მანქანებანი მისნი, რომელი აჩუენნა სივერაგისა თვისისა დაფარვად, ყოველთა მიერ საცნაურ იქმნა, რამეთუ ოდესმე იტყვინ დანი არიანო ჩემნი, ოდესმე იტყვინ, ამისთვის გამოვიყვანენო სამეუფოოთ, რათა არა ეზიარნენ ეკლესიასა კოსტანტინეპოლისასა, წვალებისა მის-თვის; და ამიერითგანცა, უკუეთუ სადა დააკლდეს შუებად და მთვრალობად, კუალად წარვალს სხუასა ქუეყანასა, სადა არა იცნობდენ და ეგევითართავე საქმეთა იქმს, ანგაარებისა-თვის და ბოროტისა გულის-თქუმისა; და დიდი სირცხვილი არს წინაშე პატიოსანთა კაცთა წარმოდგინებად მაგისი. კუალად უკუე ჰეითხეს მთავართა: შენ უკუე თქუ — განწესებად იგი, ოწერილი კეთილად-მძლისა მეფისა მიერ, ოდეს ჰრომს შეაჩუენეს, შენცა შეაჩუენეა? მიუგო უშიშრად და თქუა: არა სიტყვით ხოლო შევაჩუენე, არამედ ხელის-წერილიცა დავწერე შეჩუენებისად. ჰრქუეს მას მთავართა: და აშ არა ალიარება, ვითარმედ ცოტომით ჰქმენ საქმეი ეგე და ითხოვ შენდობასა? ანასტასიოს თქუა: ნუ ყოს ღმერთმან, რაითამცა რომელი იგი კეთილად ვქმენ და წესია ზედა ეკლესიისასა, შევინანეგცა და ვთქუ თუ ცოტომით ვქმენ. მრავალი უკუე სიტყუად ჰეითხეს მას და ყოვლისა პასუხი კეთილად მისცა, ვითარცა ღმერთმან გულად მოუგლინა. განიყვანეს იგი სამშვავრომთ და შეიყვანეს ბერი.

18. და ჰრქუა მას ტრიოლე: იხილე ბერო, ყოველი ჭეშმარიტი თქუ და ყოს მეუფემან შენ თანა წყალობად. უკუეთუ კულა წესისა-ებრ საბჭომასა განგიკითხოთ და იპოის შესმენათა ამათ შენთა-გან ერთილა ჭეშმარიტი, თანამდებ ხარ სიკუდილისა. მიუგო წმიდამან მაქსიმე და ჰრქუა: პირველცა ვთქუ და აშცა ვიტყვი: ვითარცა ეშმაკი ჭეშმარიტსა არაოდეს იტყვის, ეგრეთვე სიტყუათა ამათ-გან, რომელ მწამებენ, ჭეშმარიტი არცა ერთი არს; აშ უკუე, რაცცა ვნებას ქმენით; მე ვინათვან ღმერთსა აღვიარებ და ვპონებ, რაცცა შემემთხვიოს, არაა სავნებელ არს ჩემდა. ჰრქუა მას ტრიოლე: გან-წესებად მეფისა მიერ დაწერილი არა შენ შეაჩუენეა? მიუგო ნეტარ-მან მან: ჰე ვითარცა მრავალგზის ვთქუ, შევაჩუენე. ტრიოლე თქუა: განწესებად იგი თუ შეაჩუენე, მეფე შეგიჩუენებია. მიუგო მო-ნამან ღმრთისამან: მე მეფე არა შემიჩუენებიეს, არამედ ქარ-ტად შევაჩუენე, უცხოა მართლისა სარწმუნოებისად. ჰრქუა მას ტრიოლე: სადა შეაჩუენეთ? მიუგო წმიდამან მაქსიმე: ჰრომს, ეკლე-

სიძას მაცხოვრისასა, და კუალად ტაძარსა წმიდისა ღმრთის-მშობლისასა. პრქუა მას ეპარქოსმან: ეზიარებია ეკლესისა კოსტანტინეპოლისასა ანუ არა? მიუგო წმიდამან მაქსიმე: ნუ იყოფინ, არა ვეზიარები. ეპარქოსმან თქუა: რადათვის არა ეზიარები? მიუგო ღირსმან მან: რამეთუ წმიდანი კრებანი განყარნა. პრქუა მას ეპარქოსმან: უკუეთუ წმიდანი კრებანი განყარნა, ვითარ მოსახსენებელთა შინა წერილ არიან, და ოდესცა პატრიაქი უამსა წირვიდეს იხსენებიან ხმამაღლად? მიუგო მონამან ღმრთისამან: და რაც სარგებელას სახელთა ხსენებად, ვინათგან სარწმუნოებად მათ მიერ დამტკიცებული განაგდეს ამის ეკლესისა-გან? მაშინ ხმა ყო ერთმან ხუცესთაგანმან: მოგაგო ღმერთმან, რაც იგი აჩუენე ნეტარსა პიროსარარად გასცა მას პასუხი ნეტარმან მან. პრქუა საკელარმან წმიდასა მაქსიმეს: რადათვის გიყუარან პრომნი და ბერძენნი გძულან? მიუგო მონამან ღმრთისამან: მცნებად მოგვიღიეს, რამთა არა, ვინ მოვიძულოთ კაცთა შორის; ამ უკუე პრომნი მიყუარან, რამეთუ ერთვართ სარწმუნოებითა და ბერძენნიცა მიყუარან, რამეთუ ერთ ენანი ვართ. საკელარმან თქუა: რაოდენისა წლისა ხარ შენ? მიუგო ნეტარმან მან: სამეოც და ათხუთმეტისაც. ესე ყოველი და სხუად მრავალი თქუეს; ხოლო პატრიაქთაგანმან არცა ერთმან რაც თქუა ყოვლადვე. ვინათგან უკუე ყოვლით-კერძო შეაჭირვეს და ვერ უძლეს მართლისა სარწმუნოებისა-გან შერყევად, განხრახვად ყვეს ებისკოპოსთა პატრიაქისა თანა და არწმუნეს მეფესა, რამთა წარავლინეს ნეტარი მაქსიმე და მოწაფენი მისნი ექსორიობასა ფიცხელა და უწყალოსა, განყოფილად ურთი-ერთას.

19. და გამოვიდა ბრძანებად, რამთა ექსორია ყონ ნეტარი მაქსიმე ვიზოდ ქალაქსა მაკედონისასა, თრაგსა; და მოწაფენი მისნი — ერთი მესიმბრიის და ერთი პერვერისს, რომელ იგი დასასრული არს ბერძენთა საზღვრისად, ადგილი ფიცხელი და უნაყოფოა. ესრეთ განყვნეს ნეტარნი იგი მამანი ურთი-ერთას და ექსორია ყვნეს, და იყოფოდეს შიშუელნი და მშიერნი, არარად სადაც აქუნდა ნუვეშინის-ცემად, არამედ სასოებად ხოლო ღმრთისაც. ვინ უკუე აღრაცხოს საყუარელნო უფსკრული იგი სიბრძნისა და გულის-ხმის-ყოფისად, რომელ მიმადლა ღმერთმან მონასა თვისსა მაქსიმეს, რამეთუ იყოფოდა რაც ექსორიობასა მას შინა, ესოდენნი აღწერნა სწავლანი და განგებანი, ვიღრელა ყოველსა სოფელსა განეფინეს სიტყუანი მისნი საღმრთონი და შუენიერნი; რამეთუ იყო იგი, ვითარ-

ცა ზემო წერილ არს, ჭეშმარიტად ახალი ოქროპირი, ვინ არა განკვირდეს სათნისა მას და სულიერსა მოქალაქეობასა მისსა, მარხვასა მას ბუნებისა უაღრესსა, მღვიძარებასა ანგელოზთა მსგავსსა, სიმშვიდესა სრულსა, სიმდაბლესა გონებისასა უმეტეს ყოველთასა, სიწმინდესა გულისასა ბრწყინვალესა, ღმობიერებასა ყოველთა მიმართ; ხოლო გონებისა მისისა ღმრთისა მიმართ ხედვად და გულისხმის-ყოფად და წურთად გულისა არარავთ უდარეს იყო უხორცოთა წესსა, რამეთუ ესოდენთა მათ შრომათა და ტანჯვათა შინა და ჭირთა ექსორიობისათა და სიბერესა ფრიადსა, რამეთუ ოთხეოც და ათისა წლისად აღესრულა, და არაოდეს უდებ იქმნა არცა დაჰხსნა მოღუაწებად, არცა გონებისა წურთად და ხედვად, და იყო მის ზედა უხუებით მადლი სულისა წმიდისად; ამისთვისცა მდინარენა საღმრთოთა სწავლათანი აღმოეცენებოდეს პირით მისით და გამოთარგმნა ყოველივე ძუელისა და ახლისა წერილისაც, რომელიცა იპოვბოდა ღრმად და ძნიად გულის-ხმის-საყოფელი სიტყუად, ყოველი განკმარტა, რომელიმე მარტივად რომელიმე სახის-მეტყუელებით; ეგრეთვე ღრმანი იგი სიტყუანი დიდისა ღიონისის არეობაგელისანი, რომელმან იგი აღწერა ზეცისა მხედრობათა-თვის და ეკლესიისა წესთა-თვის, შუენიერად განკმარტნა, რამეთუ ფრიად იყო სიღრმეი და დაფარულებად ძალისა მათისაც. ეგრეთვე სახედ წმიდისა გრიგოლ ღმრთის-მეტყუელისა თქუმულთა შინა, რომელიცა იყო ძნიად საცნობელი, თითოეულად თარგმნა და სხუანი წერილი მრავალნი განგვიმარტნა. ხოლო თავით თვისით კუალად დიდნი სწავლანი და სარგებელნი სულისანი აღწერნა, და წმიდისაცა უამისწირვისა და დიდებულთა მათ საიდუმლოთა სახის-მეტყუელებად აღწერა, და კუალად მონაზონთა მიმართ და ყოველთა ქრისტეანეთა სწავლანი თავთავოანნი, ყოველნივე სავსენი სიბრძნითა საღმრთოთა, ყოველნივე მადლითა სულისა წმიდისათა შემკობილნი. კუალად უკუე პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ.

20. წარიყვანეს რაა ნეტარი მაქსიმე ექსორიობად ვიზოის, შემდგომად მცირედთა დღეთა მიავლინნა მისა პეტრე პატრიარქემან ხუცესნი ეკლესიისანი, ფრიად სწავლულნი; და მიიწინეს რაა სავანესა მას, მოიკითხეს იგი და დასხდეს და ესრეთ იწყეს სიტყუად: ღმრთივიდებულმან და ყოვლისა სოფლისა მამათ-მთავარმან პეტრე პატრიარქმან მოგუავლინნა შენდა მომართ და ესრეთ მოგიმცნებს: რომ-

ლისა ეკლესიისა ხარ ბიზანტიისად, ანუ ჰრომისად, ანუ ანტიოქიი-სად, ანუ ალექსანდრიისად, ანუ იეირუსალემისად, რამეთუ აპა ეს-ერა ამათ ყოველთა, ერთო-ურთ მათით, ერთობად ქმნეს და ერთსა ზრახვასა და ერთსა სარწმუნოებასა ზედა შეითქმუნეს; აწ უკუეთუ შენცა კათოლიკე ეკლესიისა შვილი ხარ, შემოგუერთე, ნუ უკუე გეპყრას გზად უცხოდ ყოველთა ეკლესიათა-გან და შეგემთხვიოს, რომელსა არა მოელი და წარსწყმიდნე შრომანი შენნი, და სიბრძნეი ეგ და სწავლულებად შენი არარას გერგოს, და გამოეთხოვო ორსავე ცხორებასა. მიუგო ნეტარმან მან პასუხი, შემსგავსებული სიბრძნისა და ღმრთის-მსახურებისა მისისად: კათოლიკე ეკლესიად მართლადსაარებასა სახელისა მისისასა უწოდა მაცხოვარმან, ოდეს იგი ნეტარებად მისცა ნეტარსა მოციქულსა პეტრეს და თქუა: „ამას კლდესა ზედა, ესე იგი არს მართლადსაარებასა, აღვაშენო ეკლესიად ჩემი, და ბჭენი ჯოგონეთისანი ვერ ერეოდიან მას“ (მთ. 16, 18). აწ უკუე მაუწყეთ, თუ რომელსა პირსა, ანუ რომელსა სიტყუასა ზედა იქმნა ერთობად ეგე, და უკუეთუ კეთილად იქმნა, არცა მე უცხო ვიქმნე მართლისა წესისა-გან. მიუგეს ხუცესთა მათ და პრეჭუეს: დალაცათუ არა გუაქუს ამის ჯერისა-თვის ბრძანებად, გარნა გაუწყოთ, რამთა მიზეზი არცა ერთილა გაქუნდეს; ესრეთ ვიტყუთ, ვითარმედ: ორნი იგი ნებანი და საქმენი ქრისტესნი ერთ იქმნეს; ამისთვის, ერთსა ნებასა და საქმესა ქადაგებს ეკლესიად ჩუენი. მიუგო წმიდამან მაქსიმე: ორნი იგი ერთ იქმნეს, ანუ სხუად ნებად და საქმეი იქმნა? პრეჭუეს მოვლინებულთა მათ: ორნი იგი ერთ იქმნეს. მიუგო წმიდამან მაქსიმე: რადღა სახმარ არს მრავალი სიტყუად, ესერა სიტყუამან თქუენმან გამოაჩინა, ვითარმედ არაარსი სარწმუნოებად მოგიპოებიეს; რამეთუ სთქუთ თუ — ორნი ერთად შეიერთნეს, პირველად იტყვით ორსა და მერმე ერთსა, რამთა არცალა ტრობად ჩნდეს, არცა ერთობად ნებათა და საქმეთად, და აჩუენებთ სრულიად უსაქმოდ, რომელსა ზედა ამას ქადაგებთ, რამეთუ მამანი ესრეთ იტყვიან: ვინააცცა არა იყოს ბუნებითი საქმეი უცვალებელი და შეურყეველი, მუნ არსებად ყოვლადვე არა არს, რამეთუ არა აქუს საქმეი გამომაჩინებელი არსებისად; ხოლო მე ამის სიტყვისა შეწყნარებად არა ხელმეწიფების, არამედ აღვიარებ ქრისტესა ორითა ნებითა და ორითა საქმითა, რამეთუ არცა ერთი ორთა მათ ბუნებათა მისთა-გან იყო უვნებელ და უსაქმო; ესე ეს-

რეთ მისწავიეს წმილათა მამათა-გან; თქუენ რად ვნებავს ქმენი
ჩემ ზედა. პრექტეს მას მოვლინებულთა მათ: აშ უკუე ისმინე, რა
წინა გიც: უბრძანებენ მეფეი და პატრიაქი მოციქულთა პრომისა-
თა, რამთა დადგენ ყოვლით-ურთ ერით და შეგაჩუენონ, უკუეო
მაგას ურწმუნოებასა ზედა ეგო, და შემდგომად შეჩუენებისა გამო-
ვალს განჩინებად მოკლვისა შენისაჲ. წმილამან მაქსიმე თქუა: რა
იგი განგებულ არს ღმრთისა მიერ ჩემ-თვის საუკუნითგანვე, აღეს-
რულენ სადიდებლად სახელისა მისისა. ამას ზედა წარვიდეს ცუ-
დად, ბოროტისა მეტყუელნი იგი.

21. ხოლო შემდგომად სამისა წლისა, ესმა მეფესა, ვითარმედ
არა დასცხების წმილად მაქსიმე მართლისა მის სარწმუნოებისა ქა-
დაგებად. მიავლინა მისა, ადგილსა მას ექსორიობისასა, თეოდოსი
ებისკოპოსი კესარია ბითვინიისად და პავლე და თევდოსი იპატო-
ნი. ხოლო მიიწინეს რად ნეტარისა მაქსიმესა, მოიკითხეს და და-
სხდეს და აწვიეს მასცა დაჯდომად; იყო მათ თანა ებისკოპოზიცა
ვიზოელი. პრექტა მას თევდოსი ებისკოპოსმან: ვითა ხარ მამია?
მიუგო წმილამან მაქსიმე: ვითარცა განაწესა ღმერთმან საუკუნით-
გან ჩემ-თვის, წინაასწარმცნობელითა მით განგებითა მისითა, ეგრე-
ცა ვარ. თევდოსი თქუა: ვითარ არს სიტყუად ეგე, კაცალ-ჭაცალისა-
თვის საუკუნით-გან განუწესებია ღმერთსა? მიუგო წმილამან მაქ-
სიმე: ნეტარი პავლე მოციქული იტყვის: „რომელნი იგი წინაასწარ
იცნნა, წინაასწარცა განაჩინნა“ (რმ. 8, 29). საცნაურ არს უკუე,
ვითარმედ ვითარცა იგი მეცნიერებად მისი წინაასწარ არს, ეგრეთუ
განჩინებად დასაბამით-გან არს. თევდოსი თქუა: სიტყვისა-მებრ მა-
გის ძალი რად არს, თუ — „რომელნი წინაასწარ იცნნა, წინაასწარცა
განაჩინნა“ (რმ. 8, 29) წმილამან მაქსიმე პრექტა: წინაასწარცა
ხელმწიფებასა შინა ჩუენსა მყოფთა საქმეთა და სიტყუათა და გრ-
ლის-ზრაცხათად არს, ხოლო განჩინებად — მოწევნადთა-თვის ჩუენ
ზედა, ჩუენდა უნებელად, ითქუმის. თევდოსი თქუა: რომელნი საქ-
მენი არიან ჩუენსა ხელმწიფებასა და რომელნი არიან ჩუენდა უნე-
ბელად, და ვითარ რომელნიმე წინაასწარმცნობელობასა ღმრთისა-
სა მიაჩემენ და რომელნიმე წინაასწარგანგებასა? წმილამან მაქსიმე
თქუა: ხელმწიფებასა შინა ჩუენსა არიან ყოველნივე, რომელნიცა
ნებითა ჩუენითა იქმნებიან, გინა თუ კეთილნი საქმენი, გინა თუ
ბოროტნი; ხოლო უნებელად ჩუენდა არიან ყოველნი მოწევნალნი

ჩუენ ზედა ჭირნი და განსაცდელნი, ანუ მათნი წინააღმდეგომნი; რამეთუ არცა სნებად ჩუენსა ხელმწიფებასა არს, არცა სიმრთელე, დაღაცა თუ მიზეზნი სნებისა და სიმრთელისანი მრავალთ-გზის ჩუენ-გან იქმნებიან; უწესობად და უკრძალველობად ჭამადთად მიზეზი არს სენთად, და კრძალვით და წესიერად ხუმევად მომატყუებელ არს სიმრთელისა; არამედ მოწევნანი იგი სენთანი გარეშე ნებისა ჩუენისა არიან, და სიმრთელე არავე ჩუენსა ხელმწიფებასა არს, და სხუანიცა სოფლისა საქმენი: სიმდიდრეი ანუ სიგლახაკეი, დიდებად ანუ შეურაცხებად, და სხუანი მსგავსნი ამათნი. ხოლო ვითარცა იგი ვთქუ, ვითარმედ სიმრთელე და სნეულებად არა ჩუენსა ნებასა და ხელმწიფებასა ზედა არს, გარნა მიზეზნი მათნი ჩუენ ზედა არიან, ეგრეთვე სახედ არს სულიერიცა, რამეთუ სასუფევლისა ცათაძას მიზეზი არს დამარხვაი მცნებათა ქრისტესთად, და ჯოჯოხეთისა მომატყუებელ არს გარდასლვად მცნებათა მისთად. თევდოსი თქუა: აწ უკუე ამისთვის იტანჯებია შენა მას ექსორიობასა, რომელ გიძლვის რაზმე, ლირსი ამის ჭირისად? წმიდამან მაქსიმე თქუა: ვევეღრება ღმერთსა, რათა ესე ჭირი იყოს მოსაგებელად ყოველთა ცოდვათა ჩემთა და არღარა მას საუკუნესა მომავოს. თევდოსი თქუა: არა მოვლენანა მრავალთა ზედა ჭირნი და მწუხარებანი გამოსაცდელად სიმხნისა და სათნოებისა მათისა? წმიდამან მაქსიმე თქუა: გამოსაცდელად მოსლვად ჭირთა და ურგათად წმიდათად არს და მართალთად, რათა გამოჩნდეს განსაცდელთა მიერ კეთილი და ახოვანი გონებად მათი სოფელსა შინა, და ცნან კაცთა დაფარული იგი სათნოებად მათი, ვითარცა იქმნა იობის და იოხების ზედა, რათა განსაცდელთა მათ მიერ საცნაურ იქმნას ერთისა მის სიმხნე და მოთმინებად და მეორისად მის სიწმინდება და ღმრთის-მოშიშებად; ეგრეთვე ყოველთა წმიდათა, რომელნიცა ჭირნი შეემთხვინეს ამას საწუთოსა, ამით ესევითარითა განგებულებითა შეემთხვინეს, რათა ჭირითა მით და უძლურებითა ხორციათა დათრგუნონ ამპარტავანი იგი და განდგომილი ვეშაპი, რომელ არს ეშმაკი; ესე უკუე სახეი, ვითარცა ვთქუ, წმიდათად არს, ხოლო ცოდვილთა და ბრალეულთა კაცთა ზედა მოვლენ განსაცდელნი — ოდესმე შესანდობელად ცოდვათა, უკუეთუ მაღლობით შეიწყნარონ, და ოდესმე დამაყენებელად ცოდვათა; და კუალად განწირულთა ზედა და წინააღმდვომთა ღმრთისათა მოიწევიან განსაცდელნი, რათა იხილონ

სხუათა და განექრძალნენ. მრავალსახე არს უკუე და მრავალგუარი
მოწევნად განსაცდელთად. ოვედოსი თქუა: მეწამების ჭეშმარიტე-
ბად ღმრთისად, ყოველივე კეთილად სთქუ და დიდად სარგებელ
მეყო სიტყუად შენი, და მინდა რადთამცა ესეგითართა პირთა-თვის
რულ ვართ შენდა მე და უფალნი ესე ჩემნი მთავარნი, და ესოდენ-
სა ამას სიშორესა გზისასა დამაშურალ ვართ, გვედრებით შეიწყნა-
ლი. წმიდამან მაქსიმე თქუა: რაჯ არს სიტყუად ეგვ, ანუ ვინ ვარ
იქმნების ყოველი სოფელი? თევდოსი თქუა: უწყის ჭეშმარიტება-
მან უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესამან, რომელსა გეტყვით მე და
უფალნი ესე ჩემნი, პირისა-გან დიდებულისა პატრიაქისა, და
ღმრთის-მსახურისა, მეფისა, გუასმიეს. წმიდამან მაქსიმე თქუა: ბრძა-
ნეთ უფალნო ჩემნო, თქუთ, რაჯ, იგი მათ-გან გასმიეს. თევდოსი
თქუა: გვედრების მეფე და პატრიაქი, რადთა გუაუწყო თუ რომ-
ლისა მიზეზისა-თვის არა ეზიარები საყდარსა კოსტანტინეპოლისა-
სა. წმიდამან მაქსიმე თქუა: გაქუსა ამის ჯერისა-თვის ბრძანებად მე-
ფისაა, ანუ პატრიაქისად? თევდოსი თქუა: არა ჯერარს მამაო ურწ-
პოს მეწოდების, და უფალნი ესე ჩემნი დიდებულნი არიან და სა-
კუთარნი მეფისანი, და სიცარულით გამოცდად შენდა არა მოსრულ
ვართ, ნუ იყოფინ. წმიდამან მაქსიმე თქუა: რომლითაცა სახითა
მოსრულ ხართ, მე განცხადებულად გაუწყო, თუ რომლისა მიზეზი-
სა-თვის არა გეზიარები თქუენ, გარნა მიკვირს თუ რადსა-თვის მკი-
თხავთ; სხუამანცა ვინმე მკითხა მიზეზი ამის ჯერისაა, ხოლო თქუენ
ყოველსავე მეცნიერ ხართ რასა მკითხავთ. უწყით რაოდენნი ახალნი
და უცხოვნი წესნი, შემოვიდეს მართლაოსარებასა ზედა სარწმუ-
ნოებისა ჩუენისასა გარდასრულთა ამათ წელთა; იწყო ალექსანდ-
რიით ცხრათა მათ თავთა მიერ, რომელ დაწერნა კვიროზ, რომელ
იგი მიშეუბითა ღმრთისადთა იქმნა წინამძლუარ მის ქალაქისა და
უჯერონი იგი ცხრანი თავნი შეიწყნარნა საყდარმან კოსტანტინეპო-
ლისამან და დამტკიცნა და სხუანი მრავალნი შეცვალებანი წმიდათა
მამათა მიერ დამტკიცებულთა წესთანი ქმნეს წინამძლუართა მათ
კოსტანტინეპოლელთა სერგიოს და პიროს და პავლე, და ესევითარ-

ნი იგი უწესონი შეცვალებანი სარწმუნოებისანი ყოველმან სოფელ-მან უწყის; ამის მიზეზისა-თვის არა ვეზიარები ეკლესიასა კოსტან-ტინეპოლისასა. აწ უკუკ დამაბრკოლებელნი იგი მიზეზნი განყარნენ მათ თანა, რომელთა მოიპოვნეს, და ყოველი ეკალი და კუროდს-თავი და ყოველი ღუარძლი წვალებისა და აღმოპფხურან, და მართალ-სა მას და წრფელსა გზასა სახარებისასა ვიდოდინ, და მეცა უეჭუე-ლად შეუდგე მათ. ვიდრემდის კულა ბოროტთა მათ ღუარძლთა, დათესულთა ეკლესიასა შინა, და მთესვართა მათთა შეიტკბობენ, არარადთა სახითა ეგების ჩემი მათ თანა ზიარებად. თევდოსი თქუა და რასა წვალებასა ვიტყვით, რომელ არა არს ღონები, რადთამცა გუეზიარე? წმიდამან მაქსიმე თქუა: ერთსა ნებასა და საქმესა იტყ-ვით ღმრთებისა და კაცებისასა ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუვნისა იესუ ქრისტესსა, და შეპრევო ღმრთის-მეტყუელებისა და განკაცე-ბისა სიტყუასა, რამეთუ წმიდანი მამანი ეგრეთ იტყვიან: რომელ-თამცა საქმეი ერთი არს, ბუნებადცა ერთ არს; საცნაურ არს მის-გან, ვინაითგან ერთსა ნებასა და საქმესა იტყვით, ერთსა ბუნებასა იტყ-ვით შერეულსა და ოთხობასა იქმთ წმიდისა სამებისასა. თევდოსი თქუა: შეერთებისა-თვის ორთავე მათ ერთად განგებით უამსა შინა ქმნილსა საქმესა ნუ შეჯულად დაამტკიცებ. წმიდამან მაქსიმე თქუა: უკუკთუ არა მტკიცედ შეჯულად გაქუს დაწერილი იგი განწესებად, რომელსა შინა ერთი ნებად და ერთი საქმედ განაწესეთ, უკუეოუ არა მტკიცედ გაქუს, რომლისა მიზეზისა-თვის მიმეცით მე ხელთა წარმართთასა, რომლისა მიზეზისა-თვის დავისაჯე მე ვიზოდს მკვიდ-რობად და მმანი ჩემნი — ერთი პეტვერს და მეორეი მესიმბრიას, რადასა-თვის განვიყენით ურთი-ერთას, ვითარცა ძვირის-მოქმედნი, ანუ მძლავრნი ვინმე? თევდოსი თქუა: უფალმან უწყის, ოდეს დაი-წერა განწესებად იგი, მაშინვე ვთქუ და აწცა ვიტყვ, ვითარმედ უჯეროდ იქმნა და სავნებელად მრავალთა; ხოლო მიზეზი დაწერისა მისისა იქმნა სიტყვის-გებად მორწმუნეთად ურთი-ერთას ნებათა-თვის და საქმეთა, და ამის-თვის რადთა დასცხერეს სიტყვის-გებად და ცილობად მათი, აღწერეს განწესებად იგი, რადთა ურთი-ერთას მშვიდობად აქუნდეს და არლარა ითქუმოდინ ეგევითარნი სიტყუა-ნი. წმიდამან მაქსიმე თქუა: და რომელმან მორწმუნემან კაცმან თავს-იღვას ესევითარი განგებულებად, რომელი დააღუმებს სიტყუა-თა სმამალლად ქადაგებულთა მოციქულთა მიერ და წინააღმდეგ-

ტყუელთა და მოძღვართა, ბრძანებითა და განვებითა ღმრთისა და
შეუფისა ყოველთადსა? და აწ გულის-ხმა ვყოთ მღღლო-მოძღვა-
რო, თუ რაბამსა ბოროტსა მიიწევის საქმეი ესე, რამეთუ უკუეთუ
„ღმერთმან განაწესა ეკლესიათა შინა პირველად მოციქული, მეო-
რედ წინადსწარმეტყუელნი, მესამედ მოძღვარნი“ (1 კრ. 12, 28),
დამამტკიცებელად მორწმუნეთა და ჰრქუა წმიდასა სახარებასა შინა
მოწაფეთა და მათ მიერ ყოველსა სოფელსა — „რომელსა ესე თქუენ
გეტყვი, ყოველთა ვეტყვი (მრ. 13, 37): „რომელმან შეგიწყნარნებ
თქუენ, მე შემიწყნარებს და რომელმან თქუენ შეურაცხ გყვნეს, მე
შეურაცხ მყოფს“ (მთ. 10, 40; ლკ. 10, 16). ამის სიტყვისა-გან საც-
ნაურ არს, ვითარმედ რომელი არა შეიწყნარებდეს მოციქულთა და
წინადსწარმეტყუელთა და მოძღვართა, არამედ შეურაცხ ჰყოფდეს
მათ მიერ განწესებულთა და დამტკიცებულთა სიტყუათა, თავაღსა
ქრისტეს შეურაცხ ჰყოფს. და კუალად ესე გულის-ხმა ყავთ, ღმერთ-
მან აღადგინნა რჩეულნი თვისინი: მოციქული, წინადსწარმეტყუელ-
ნი და მოძღვარნი, დამამტკიცებელად და მასწავლელად მორწმუნე-
თა, ხოლო ეშმაქმან აღადგინნა ცრუ წინადსწარმეტყუელნი და ცრუ
მოციქული და ცრუ მოძღვარნი წინააღმდეგომად ღმრთის-მსახუ-
რებისა და ბრძოლად ძუელისა და ახლისა შჯულისა. ცრუ მოციქუ-
ლად უკუე და წინადსწარმეტყუელად და ცრუ მოძღვარად გულის-
ხმა ვჰყოფ მწვალებელთა, რომელთა ზრახვანი დრკუ არიან. აწ უკუე,
ვითარცა იგი რომელმან ჭეშმარიტი მოციქულნი და წინადსწარმე-
ტყუელნი და მოძღვარნი შეიწყნარნეს, ღმერთსა შეიწყნარებს, ეგ-
რეთვე რომელმან ცრუ მოციქუნლი და ცრუ წინადსწარმეტყუელნი
და ცრუ მოძღვარნი შეიწყნარნეს, ეშმაქსა შეიწყნარებს; და რო-
მელმან განდევნეს წმიდანი უშჯულოთა და არაწმიდათა თანა, ის-
მინეთ ჭეშმარიტი და შემინდევით, ეგვითარი იგი ქრისტეს სდევ-
ნის. აწ უკუეთუ გამოვიდინეთ შეცვალებანი ესე მართლაღსარები-
სანი, რომელ იქმნებს ამათ წელთა, ვპოვოთ, ვითარმედ ზემოწე-
რილსა მას ბოროტსა მიიწევიან. იხილეთ, ნუ უკუე მიზეზითა მშვი-
დობისათა შფოთისა და განდგომილებისა ქადაგებად იპოვნეთ,
რომელი იგი განდგომილებად წინამორბედად ანტისა ყოფად თქუა
მოციქულმან. ესერა ყოველი ჭეშმარიტი გაუწყე უფალნო ჩემნო;
აწ უკუეთუ შესაძლებელ არს, რომელ ესე ყოველი მაქუნდეს და-
წერილი ფიცართა გულისა ჩემისათა, და შევიდე ეკლესიასა, რო-

შელსა შინა ესე წესნი იქაღაგებიან და ვიქმნა ზიარ მდევართა და შეურაცხმყოფელთა ღმრთისათა? ნუ ყოს ესე ჩემ ზედა უფალმან, რომელი იგი ჩემ-თვის მსგავს ჩემდა იქმნა, თვინიერ ცოდვისა; რა-მეთუ ჭეთილთა საქმეთა სრულებასა არა ეძიებს ყოველთა-გან ლმერთი, არამედ ნაკლულევანებასა სათნოებათასა შეგვინდობს წყალობით, უკუეთუ ღდენ სრულიად არა ცარიელ ვიყვნეთ კეთილ-თ საქმეთა-გან, ვითარცა იტყვის, ვითარმედ: „სახლსა მამისა ჩემი-სასა მრავალ სავანე არიან“ (ინ. 14, 2), და მოციქული იტყვის: „ვი-თარცა ვარსკულავი ვარსკულავსა ჰმატს დიდებითა, ეგრეთ იყოს აღდგომა მკუდართად (1 კრ. 15, 41-44). ესე სიტყუანი თითოსახე-თა მოქალაქობათან-თვის თქმულ არიან, რამეთუ რომელნიმე უმე-ტეს მოღუაწე არიან და რომელნიმე უდარეს, ხოლო სარწმუნოე-ბისად ესე წესი არა არს, არამედ ყოველსა ქუეყანასა მართლადსა-რებად სრული თანააც, რადია ყოველივე ნაკლულევანებად არა იყოს; უკუეთუ ქნინოდენ შეემოხვიოს ნაკლულევანებად და გან-დრეკილებად სარწმუნოებისად, ყოველივე წარუწყმედიეს ესევი-თარსა მას და დაუჭრევის სული თვისი; ესე ჩემ-გან შეუძლებელ არს, რადცა ვნებავს ქმენით ჩემ ზედა, მე შემწყნარებელთა წვალე-ბისათა არა ვეზიარები. ესმა რად ესე ყოველი ებისკობოზსა მას და მთავართა, განკვირდეს და მოიდრიკეს თავები ქუე და დაღუმნეს მყოვარუამ. მერმე მიუგო თეოდოსი ებისკობოსმან და პრეზუა ნე-ტარსა მას; ჩუენ სამნივე თავსმდებ ვართ ამას ზედა: უკუეთუ შენ ეზიარო, ალილოს მეფეშიან განწესებად იგი ეკლესიისა-გან. წმიდა-მან მაქსიმე თქუა: რად იგი კრებით მრავლითა ებისკობოსთადთა დაამტკიცეს და დაწერეს სერვიოს პიროს და პავლე, ერთისა ნები-სა და ერთისა საქმისა დამტკიცებად, ვითარ განიკურნოს? თევდოსი თქუა: იგი ქარტაა ჩემრინსნა და დაღუმნა. წმიდამან მაქსიმე თქუა: კედლისა-გან ჩამოიხსნა, გარნა გულთა შინა ყოველთასა არს და მწე-რალი მისნა და გამომეტყუელნი იხსენებიან ეკლესიისა შინა. აწ უკუე, რადცა პრომისა კრებამან წესიერად და ჰქულიერად დაამ-ტკიცა, აღასრულონ კოსტანტინეპოლისა ეკლესიისა და შუაკედელი დაბრნილ არს, და ყოველნი შეუორგულებელად ვეზიარნეთ. თევ-დოსი ებისკობოსმან თქუა: ღმერთმან უწყის, ვერარას ვჰპოვებ საბრალობელსა შენსა, არამედ მოგუეც განზრახვად, ვევედრეპით, უკუეთუ შესაძლებელ არს ესე ყოფად. წმიდამან მაქსიმე თქუა:

რად განზრახვად მოგცე, უკუეთუ ენებოს მეფესა და პატრიაქესა მიმ-
სგავსებად სიმღაბლესა ქრისტესა და მიუწერონ წიგნები ლმობი-
რი ჰრომისა პაპსა და ყონ ერთობად, და დაემტკიცოს მართალი
სარწმუნოებაი ერთი-ერთას წამებითა, და მერმე მეცა თქუენ თანა
ვარ. თევდოსი თქუა: დასტურად ეგე ეგრეთ იქნას, გარნა ყავ ჩემ
თანა აღთქუმაჲ, რამთა უკუეთუ მე წარმავლენდენ შენცა მოხვიდე.
წმიდამან მაქსიმე თქუა: უმჯობეს არს, რამთა წარიყვანო ძმად იგი
ჩემი, რომელ არს მესიმბრიას, რამეთუ მან ენაცცა ჰრომული კე-
თილად იცის და ყოველთა მათ დიდი აქუს მისა მიმართ სიყუარუ-
ლი, რამეთუ მრავალი შრომად თავს-უც მართლისა სარწმუნოებისა-
თვის. თევდოსი თქუა: მრავალგზის სიტყვის-გებად ქმნილ არს შო-
რის ჩუენსა და არა სათნო მიჩნს მის თანა წარსლვად. წმიდამან
მაქსიმე თქუა: უკუეთუ სათნო იჩინონ მეფემან და პატრიაქმან კე-
თილისა ამის საქმისა ქმნაა, და ესრეთ ჭერ იჩინონ რამთა მეცა
წარმოგყვე ჭეშმარიტებისა-თვის და საღმრთოხსა საქმისა-თვის, არა
უდებ ვიქმნა მოსლვად. ამათ სიტყუათა ზედა აღდგეს სიხარულით
და ლმობიერად, და ყვეს ლოცვად მუხლო-მოღრეკით და კაცად-
კაცადმან ამბორ-უყო წმიდა სახარებასა და პატიოსანსა ჭუარსა და
ხატსა ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტეისსა და წმი-
დისა დედუფლისა ღმრთის-მშობელისასა. და თევდოსი ებისკოპოს-
მან და ორთა მათ იპატოსთა ხელნი დაასხნეს წმიდა სახრაებასა და
წმიდათა ხატთა, დასამტკიცებელად სიტყუათა მათ; და კუალად
დასხდეს და წარმოიღეს სიტყუად სათნოებათა-თვის და საღმრთოხ-
სა მოქალაქობისა, და მრავალი სწავლაი სულიერი წარმოუთხრა
ნეტიამან მაქსიმე, აღსრულებისა-თვის მცნებათა ღმრთისათა, და
აღივსნეს სიხარულითა შუენიერისა მის სწავლისა-თვის.

22. ხოლო ოდეს იგი მოიკითხეს წმიდა მაქსიმე და წარვიდო-
ლეს, თევდოსი იპატოსმან თქუა: აპა ესერა ჩუენ ყოველივე კეთი-
ლად განვიზრახეთ, არამედ ამას ოდენ იჭუეულ ვარ, უკუეთუ თავს-
იდვამცა მეფემან სავეღრებელისა წიგნისა მიწიერად პაპასა და
თავსა თვისსა ბრალეულ ყოფად. წმიდამან მაქსიმე თქუა: უკუეთუ
შეიმოსოს სიმღაბლე ქრისტესი და ინებოს ცხორებად სულისა
თვისისად და ყოვლისა ერისა თვისისად, რაასა-თვის არა ქმნას საქ-
მეი საღმრთო უფროხოსლა მოიხსენოს, ვითარმედ, უკუეთუ ბუნე-
ბით მაცხოვარმან და ყოვლისავე შემძლებელმან ღმერთმან ინება

რად ცხორებად კაცთად, თავი თვისი. დაიმდაბლა და ესრეთ გუა-ცხოვნნა, ვითარ ეგების თუმცა კაცმან, რომელსა ვერ ხელეწიფების თავით თვისით ცხორებად, არამედ ღმრთისა-გან ეძიებს, შეუძლომ-ცა ანუ თავისა თვისისა, ანუ სხუათა სულთა ცხოვნებად, უკუეთუ არა დაიმდაბლოს თავი თვისი მსგავსად მაცხოვრისა მის და მეუ-ფისა ყოველთადსა. თევდოსი იპატოსმან თქუა: ვესავ ღმერთსა, უქუეთუ მშევიდობით მიმაწიოს მეფესა, ესე-მებრ სიტყუად, რომელ აწ სთქუ, ვჰრქუა და დაირწმუნოს ქმნად კეთილისა. ესრეთ მოიყი-თხეს ურთი-ერთას და წარვიდეს. ხოლო ებისკოპოსმან მისცა წმი-დასა მაქსიმეს საფასე ნიჭებული მეფისა-გან და ჩოხად და სახმარნი. და მიიწინეს რად სამეუფეოდ ქალაქად და აუწყეს მეფესა და პატ-რიაქსა ყოველივე, რადცა ეთქუა ნეტარსა მაქსიმეს.

23. ამისსა შემდგომად, თუესა სეკდენბერსა რვასა, მიიწია ვი-ზოს პავლე იპატოსი და აქუნდა ბრძანებად მეფისად რომელსა შინა ესრეთ წერილ იყო: გიბრძანებს მეფობად ჩემი პავლე იპატოსო, რადთა მიხვიდე ვიზოსი და მოიყვანო მაქსიმე მონაზონი დიდითა პატივითა და ფუფუნებითა სიბერისა და უძლურებისა მისისა-თვის, და რომელ იგი მამულად საკუთარი არს მეფობისა ჩუენისად, და დაუტევე მონასტერსა წმიდისა თევდორესსა, რომელი არს ქალაქსა რიგსა, და მოვედ და მაუწყე, რადთა მივავლინე მისა ორნი პატრიკ-ნი საკუთარნი და საყუარელნი ჩემი, და მათ აუწყონ ყოველი ნე-ბად და განზრახვად მეფობისა ჩემისად. მოიყვანა იპატოსმან მან ნე-ტარი იგი მონასტერსა მას და შევიდა ქალაქად და აუწყა მეფესა. და ხვალისა დღე გამოვიდეს ეტვიფანე და ტროილე პატრიკი ერი-თა მრავლითა და კაზმულებითა დიდითა და მათ თანა თევდოსი ებისკოპოსი, და აღვიდეს პატრონიკეთა მის ეკლესიისათა, სადა იგი იყო წმიდად მაქსიმე, და წესისა-ებრ მოიკითხეს და დასხდეს და აწვიეს ნეტარსა მასცა დაჯდომად; და იწყეს სიტყუად. ტრიოლე პატრიკმან თქუა: მეფემან ყოვლისა სოფლისამან გვიბრძანა მოს-ლვად შენდა და თხრობად ბრძანებასა მპყრობელობისა მისისა, გარ-ნა პირველად გვითხარ უკუეთუ იქმ ბრძანებასა მეფისასა ანუ არა? წმიდამან მაქსიმე ჰრქუა: უფალო ჩემო, მაუწყე თუ რად უბრძანე-ბიეს მეფობასა მისსა და ჯერისა-ებრ პასუხი მოგცე; ხოლო რომელ-სა უმეცარ ვარ, ვითარი რაი სიტყუაი მიგიგო? ტროილე თქუა არა ეგების, არცა რას ვიტყვით, უკუეთუ პირველად არა სთქუა, უკუ-

თუ იქმ ბრძანებასა მეფისასა ანუ არა. წმიდად მაქსიმე იტყოდა: უკუეთუ არა მესმეს ბრძანება იგი, ვერარას ვიტყვი; (ხოლო იხილნა რად იგინი დამტკიცებულნი სიტყუასა მას ზედა, დაიწყეს მრისხანებით სიტყუად სხუათა მათ თანა, რომელნი მოყოლილ იყვნეს მათდა პატივებითა სამეუფოოთა აღზუავებულნი) მიუგო წმიდამან მაქსიმე და პრქუა: ვინათგან არა ჯერ-იჩინეთ უწყებად ჩემდა, თუ რად არა ბრძანებად მეფისად, უცნაურისა სიტყვისა პასუხსა მომხდით, აპა ესერა ვიტყვი წინაშე ღმრთისა და წმიდათა ანგელოზთა: უკუეთუ ბრძანებად იგი მეფისად სულისა ჩემისა სავნებელი არა იყოს, არამედ საქმეთა-გან იყოს საწყობოსა ამას თანა განქარვებადთა, აღვასრულო ბრძანებად მეფობისა მისისად. ესე რად ესმა ტროილეს, მეყსეულად აღდგა და თქუა: ლოცვა ყავთ, მე წარვალ, რამეთუ უწყი, ესე არა იქმს, და იქმნა ამბოხებად და შფოთი დიდი. თევდოსი ებისკობოსმან თქუა: მიუთხართ ბრძანებად მეფისად და ისმინეთ პასუხი მისი, რამეთუ ესე რომელ იქმთ, არცა თქუენ რას იტყვით, არცა მისისა ისმენთ პასუხსა, უჯერო მიჩნს. მაშინ ეტვიფანე პატრიკმან პრქუა: ამას გიბრძანებს მეფე ჩუენ მიერ: ვინათგან ყოველი აღმოსავალი და ყოველი დასავალი შენ ძლით იღელვებიან და განუდგებიან, რომელ ესე შენ არა გუეზიარე სარწმუნოებასა ჩუენსა, აშ დაგაჯეროს ღმერთმან, გუეზიარე და გუეზამე ჩუენ მიერ აღწერილსა ამას განჭესებასა ზედა, და შემოედ სამეუფოდ ქალაქიდ და გამოვიდეს მეფობად ჩუენი თავით თვისით, და მოგეგებოს ხალკინსა და ამბორს გიყოთ და ხელი გიპყრათ და დიდითა პატივითა და დიდებითა შეგიყვანოთ დიდისა მას ეკლესიასა წმიდასა სოფიას, და დაგადგინოთ ჩუენ თანა აღგილსა მას სადა მეფენი დადგებიან და იღსასრულოს პატრიაქმან წმიდად უამის-წირვად და ზოგად ვეზიარნეთ წმიდათა საიდუმლოთა ცხოველს-მყოფელსა მას ხორცია და სისხლსა ქრისტეისას, და გქადაგოთ შენ მამად ჩუენდა და იქმნას სიხარული დიდი, არა ხოლო თუ დიდისა ამას ქალაქსა, არამედ ყოველსავე სოფელსა, რამეთუ ესე უწყით უეჭულად უკუეთუ შენ ეჩიარო წმიდასა ამას საყდარსა — ყოველი შემოგუერებიან, რომელნი იგი შენ ძლით და სწავლითა შენითა განწვალებულ და განდგომილ არიან ჩუენ-გან. მაშინ მიჰედა ებისკობოსს, მას წმიდამან მაქსიმე და პრქუა ცრემლით: მღდელთ-მოძღვარი, შოველნი დღესა მას სასჯელისასა მოველით, რად განვაწესეთ ოდეს

მოხუედით ვიზოის, ანუ რომლისა ჯერისა-თვის დასხენით ხელნი წმიდასა სახარებასა და ცხოველს-მყოფელსა ჯვარსა და პატიოსან-სა ხატსა უფლისა და ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა და ყოვლად-უხრწელისა დედისა მისისა წმიდისა ღმრთის-მშობლისსა? ხოლო ებისკოპოსმან მოიღოკა თავი ქუე და ნელად თქუა: რაა ვყო მე-ვინამთგან მეფემან არა ინება საქმეი იგი? წმიდამან მაქსიმე თქუა: ოდეს იგი არა თქუენსა ხელმწიფებასა იყო აღსრულებად სიტყუა-თად მათ, რახსათვის შეეხებოდეთ წმიდასა სახარებასა შენ და შენ-თანანი იგი? მერმე პრქუა პატრიკთა მათ: უფალნო ჩემნო, ეგე რო-მელ სთქუთ, უკუეთუ ყოველნი ძალნი ცათანი შემოკრბენ და მე-ტყოდიან ქმნად, არა უსმენ, არცა ვიქმ, რამეთუ რად სიტყუად მივ-სცე ღმერთსა ანუ სამშგავროსა მას გონებისა ჩემისასა, უკუეთუ ცუდისა ამის და ამაოხსა და მყის-განქარვებადისა-თვის კაცობრი-ვისა დიდებისა, სულთა განმაცხოველებელი იგი მართალი სარწმუ-ნოებად უვარ-ვყო? ესე ჩემ-გან შეუძლებელ არს. ამას სიტყუასა ზედა აღიგსნეს მთავარნი იგი გულის-წყრომითა, ზე აღდგეს და გუემეს ნეტარი იგი ყურიმლის-ცემითა და მჯიღებითა და ქუსლე-ბითა, ვიდრე სრულიად მოაუძლურეს თავით-გან ფერხთამდის, და ნერწყვითა დაალტვეს სამოსელი მისი, და ვიდრემდის არა განირცხა სამოსელი მისი, სულ-მყრალობად იგი არა განქარდა. ხოლო თევ-დოსი ებისკოპოსმან თქუა: არა ჯერ-იყო ამის საქმისა ქმნად; მოს-მენად ოდენ პასუხისა მისისად და შესლვად და უწყებად მეფი-სად რამეთუ ესე საეკლესიონი წესნი სიმშვიდით აღესრულებიან. ძლით უკუე დააწყნარა ებისკოპოსმან უწესოდ იგი შფოთი და კუა-ლად დასხდეს და მრავლითა გინებითა და შეჩუენებითა შეურაცხ-ყვეს მონად იგი ღმრთისად და პრქუა მას ეტვიფანე რისხვით და გუ-ლის-წყრომით: თქუ ბოროტთა დღეთა შინა დაძულებულო, ცუ-დად მხცოვანო, მწვალებელად შეგირაცხიეთა მეფეი და ჩუენ ყო-ველნი და ქალაქი ჩუენი და მღდელთ-მოძღუარნი, რომელ ესევი-თარნი სიტყუანი სთქუენ? ჭეშმარიტად უმეტეს შენსა ქრისტეანე-ნი ვართ და მართლმადიდებელნი, ესრეთ გურწამს ქრისტე ვითარ-ცა ყოველთა ზეცისა ძალთა, და ბუნებათა მისთა და ნებათა არა უვარ ვჰყოფთ. მიუგო წმიდამან მაქსიმე: უკუეთუ ეგრეთ გრწამს, ვითარცა ყოველთა ზეცისა ძალთა და ბუნებათა და ნებათა და საქ-მეთა მისთა აღიარებთ, ვითარცა კათოლიკე ეკლესია, მე ვერ მაიძუ-

ლებო ზიარებად განწესებასა მას, რომელი ამას სიტყუასა სრულიად წინააღმდეგების. ეტვიფანე თქუა: ესე საქმე განვებულობით იქმნა, რათა არა ევნებოდის ერსა წულილადთა მათ სიტყუათა-გან. წმიდამან მაქსიმე თქუა: უფროხსად ყოველი კაცი წმიდა იქმნების ჰეშმარიტითა მით აღსარებითა სარწმუნოებისადთა, არა წინააღმდეგომითა მართლმორწმუნობისადთა. ტროილე თქუა: გულსა შინა შენსა გაქუნდინ ვითარცა გნებავს, არავინ გაყენებს. წმიდამან მაქსიმე თქუა: უფალმან და მაცხოვარმან ჩუენმან არა ეგრე ბრძანა, რათა გულსა შინა ოდენ გაქუნდეს სარწმუნოებად, არამედ ესრეთ იტყვის: „რომელმან არა აღმიაროს მე წინაშე კაცთა, არცა მე აღვიარო იგი წინაშე მამისა ჩემისა ზეცათადსა“ (მთ. 10, 33); და წმიდა მოციქული იტყვის: „გულსა გრწამსცა სიმართლედ და პირითა აღიარებდი საცხორებლად“ (რმ. 10, 10); რამეთუ, „აღ-თუ-იარო პირითა შენითა უფალი იესუ და გრწმენეს გულითა შენითა, ვითარმედ ღმერთმან აღაღგინა იგი მკუდრეთით, სცხონდე“ (რმ. 10, 9). აწ უკუე, ვინაათგან თავადი უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე და ყოველნი წინააღმეტყუელნი და მოციქულნი ესრეთ იტყვიან, რათა სიტყვით და გონებით და ხმითა მაღლითა აღვიარებდეთ საიდუმლოსა მას მართლმადიდებლობისასა, დიდსა მას და დიდებულსა და ყოვლისა სოფლისა განმაცხველებელსა, არა ჯერ-არს ყოვლადვე დაღუმებად ქადაგებისად მის, რამეთუ არა წარწყმდეს ცხორებად მათი რომელნი დუმდენ. ეტვიფანე კუალად რისხეით პრქუა მას: გუჯარსა მას პრომისისა დაგიწერია შენცა სახელი და წამებად შენი. წმიდამან მაქსიმე თქუა: ჰე დამიწერია. ეტვიფანე თქუა: და ვითარ იყალრე დაშერად და შეჩუენებად ჩუენდა, რომელთა ესე გურწამს, ვითარცა ზეცისა ძალთა და ვითარცა კათოლიკე ეკლესიისა, ჰეშმარიტად; მე ესრეთ ვბჭობ, რათა შეგიყვანოთ ქალაქად და დაგადგინოთ უბანსა მას ფორმოხსასა, შეკრული ჯაჭვითა, და მოკრბენ ყოველნი ღულანი მამანი და დედანი და ყოველნი მიმოსნი და მეძავნი უბანთანი და კაცად-კაცადმან გცეს ყურიმალსა და პირსა შეგნერწყოს. პრქუა მას მონამან ღმრთისამან: უკუეთუ რომელნი აღიარებენ ორთა ბუნებათა ქრისტესთა ღმრთეებისა და კაცებისა და შემსგავსებულად ორთა ბუნებითთა ნებათა და საქმეთა, რომელი იგი ჰეშმარიტად ღმერთი იყო და კაცი, უკუეთუ ამის აღსარებისა მე-

ტყუელნი შევაჩუენენით, კეთილად პბჭობ ეგე რაც სთქუ, და სხუად უმეტესიცა შემამთხვეით; წარიკითხე უფალო ჩემო ხელის-წერილი იგი მის კრებისად და გულის-ხმა ყავ, მე და მოყუასთა ჩემთა და სხუათა ყოველთა, რომელთაცა წამებად თვისი მუნ დაუწერია, იგინი შევაჩუენენით, რომელნი მსგავსად არიოზისა და აპოლინარისა იტყვიან ერთსა ნებასა და ერთსა საქმესა და არა აღიარებენ უფალსა ჩუენსა იესუ ქრისტესა ორითავე ბუნებითა, მნებებელად და აღმასრულებელად ცხოვრებისა ჩუენისა, ვითარცა პირველითგან გვისწავის წმიდათა მოციქულთა და მახარებელთა და მღდელთ-მოძღუართა-გან, რამეთუ არა ახალ არს სარწმუნოებაა ჩუენი, არცა ახალი არს ქადაგებად ჩუენი, ვითარცა მოციქული იტყვის. არცა ვის ხელეწიფების, მეფესა, გინა მღდელთ-მოძღუარსა, ახლისა რაც-სამე შეჯულისა სარწმუნოებასა შინა შემოღებად, არამედ რაც იგი პირველითგან წმიდათა მოციქულთა დააწესეს და წმიდათა კრებათა დაამტკიცეს, იოტაა ერთი ანუ ერთი ბეწვი არა შეიცვალების; ხოლო იკადროს თუ ვინმე შეცვალებად, ანუ შემატებად, ანუ დაკლებად, ესევითარსა მას კათოლიკე ეკლესია შეაჩუენებს. ესე ყოველი რაც წარმოოქმუა ნეტარმან მან, პატრიკთა მათ თქუეს: უკუეთუ ამისთა სიტყუათა ყურსა უპყრობდეთ, არცა ჭამად მოგუეცალების, არცა სუმად, არამედ აღდეგით, ვისაღილნეთ და შევიდეთ, ვაუწყოთ მეფესა ზრახვად მაგისი, რამეთუ ამას კაცსა თავი თვისი ეშმაკისადა მიუყიდია. აღდგეს და ტაბლად დაიგეს; ჭამეს და სუეს, ვითარცა შეპეგას ნაყროვანთა და მომთვრალეთა, და მონაც იგი ღმრთისად დაუწევეს პატრიონიკეთა ეკლესიისათა უზმაა, და ვითარცა ჭამეს და სუეს, წარვიდეს რისხვით და გულის-წყრომით.

24. და ხვალისა დღე მოვიდა წმიდისა მაქსიმესსა თევდოსი იპატოსი, და აღილო მის-გან რაც იგი მიეცა და პრქუა მეფისა მაგიერ: არა ინებე პატივი და განგეშორა შენ, წარვედ სადა იგი ლირს ხარ და შენ ზედა იყავნ ბრალი, არა შენი ლდენ, არამედ მოწაფეთა შენთახცა, რომელ იგი არს მესიმბრას და რომელი არს პერვერს, რომელი იგი მწიგნობარი იცყ სულკურთხეულისა პანისა ჩემისაა. ესე პრქუა თევდოსმან და მისცა იგი მხედართა, რამთა წარიყვანონ ვიზოსი, სადა იგი იყო. წარიყვანეს მხედართა მათ და ამას დღესა მიიწინეს ქალაქიდ, რომელსა ეწოდების სულუმბრია, და დაყვეს მუნორ დღე. ხოლო ლაშქარი მხედრობისად დაბანაკებულ იყო მას ჟამ-

სა სანახებთა მათ სულუმბრისათა. წარვიდა ერთი მხედართა მათ-
განი და ქადაგა მხედრობასა შინა, ვითარმედ მონაზონი იგი მგმო-
ბარი ღმრთის-მშობლისა ესერა მოგუყავს. ხოლო ესე განზრახვით
ქმნეს, ბირებითა თევდოსი იპატოსისათა, რადთა შეაშფოთონ ერი
მას ზედა და ბოროტი რამე შეამთხვიონ, ანუ თუ მოკლანცა. შემ-
დგომად ორისა დღისა მოიქცა მხედარი იგი და წარიყვანეს წმიდაა
მაქსიმე და დადგეს კიდესა ბანაკისასა. ცნა ესე ერის-თავმან და
ლმობიერ იქმნა და მიავლინნა მახლობელად მისსა ხუცესნი და დია-
კონნი და ჯუარის-მჰყრობელნი მხედობისანი. იხილა რად ერი იგი
ნეტარმან მან, აღდგა და მუხლო-მოდრეკით მოიკითხნა; ეგრეთვე
მათ ყვეს და დასხდეს. ხოლო ერთმან მოხუცებულმან მღდელმან,
პატიოსანმან, პრეზუა მას კრძალულებით: მამაო, ვიეთმე დაგუაბ-
რკოლნეს ჩუენ შენდა მომართ და გვითხრეს, ვითარმედ არა აღია-
რებს ღმრთის-მშობელად წმიდასა დელუფალსა ჩუენსა მარადის-
ქალწულსა მარიამს, გაფუცებთ წმიდასა სამებასა ერთარსებასა,
გუაუწყე ჭეშმარიტი და ახოცე იტვი ესე გულთა-გან ჩუენთა. ესე
რად ესმა წმიდასა მაქსიმეს, აღდგა და მიიქცა აღმოსავალით და
მოიდრიკნა მუხლნი და განიპყრნა ხელნი ზეცად და თქუა ცრემლით:
ვინ არა აღიარებს და არა ქადაგებს ყოვლად-წმიდასა მას უხრწნელ-
სა უმეტესად-კურთხეულსა და ყოველთა-გან ზეცისა მხედრობათა
პატივცემულსა დელუფალსა ჩუენსა მარადის-ქალწულსა მარიამს,
ჭეშმარიტად ღმრთის-მშობელად, ჭეშმარიტად დედად ღმრთისა,
შემოქმედისა მის ცათ და ქუეყანისა და ზღვისა და ყოველთა რად
არს მათ შინა, წყეულ იყავნ და შეჩუენებულ მამისა-გან და ძისა და
სულისა წმიდისა, შეურევნელისა მის და განუყოფელისა სამებისა,
და ყოველთა-გან ზეცისა ძალთა და კრებულისა-გან წმიდათა მოცი-
ქულთა და წინააღმდეტყელთა და მოწამეთა და ყოველთა-გან
მართალთა, რომელნი საუკუნით-გან საონო ეყვნეს ღმერთსა. ესე
რად ესმა, ყოველნი ღმობიერ იქმნეს და ცრემლით პრეზუას: ღმერთ-
მან განგაძლიერენ მამაო და ღირს გყავნ სრულყოფად სრბად შენი
კეთილად და ნებისა-ებრ მისისა. მერმე იწყეს სულიერთა სიტყუათა-
უბნობად, და აღალო ნეტარმან პირი თვისი და ვითარცა მდინარეი
ედემისად აღმოდიოდა სწავლათა საღმრთოთა და შემოქრბა ერი
მრავალი სმენად შეუნიერთა მათ სიტყუათა. იხილა ვინმე სპასალარ-
მან, ერის-თვისამან, რამეთუ აღეშენების ერი იგი სიტყუათა-გან მის-

თა — და იშვეს ბრალობად მეფისა, რომელ ესევითარსა ზეცისა კაც-სა სტანჯავს, — იჭუეულ იქმნა, ნუ უკუე შფოთი აღიძრას ერსა შინა; ბრძანა განკვანებად მისი კიდე ბანაკისა-გან ვითარ ორ მილიონ, ვიღრემდე წარმყვანებელნი მისნი მოვიდნენ და წარიყვანონ. ხოლო ხუცეს-დიაკონნი იგი წარპყვეს ორსა მას მილიონსა და მოიკითხეს მოწლედ და თვისითა ხელითა აღსუეს სახედარსა და წარგზავნეს ლოცვით და კურთხევით და წარიყვანეს მხედართა მათ ნეტარი მაქსიმე ადგილსა მას პყრობილობისა მისისა.

25. ხოლო ვინაოთგან ყოვლით-კერძო და მრავალ-სახედ ბრძოლა უყვეს წმიდასა მაქსიმეს მპყრობელთა მათ და ვერ უძლეს მართლისა სარწმუნოებისა-გან მიღრეკად, დიდად საყუედრელად და შეურაცხებად უჩნდა ესე, რამეთუ ორა გულის-ხმა ყვეს ჭეშმარიტებად, არცა ინებეს სლვად გზასა მას სიმართლისასა, ამისთვისცა შემდგომად მცირედისა უამისა ბრძანებითა მეფისათა შეიყვანეს ქალაქად წმიდად მაქსიმე და ორნივე მოწაფენი მისნი და აღიყვანეს პალატად და დასხედეს კართა ოქროტაძრისათა პატრიაქი და ყოველნი მთავარნი და ბჭენი ქალაქისანი და ბრძანეს შეყვანებად მათი, და შევიდეს რამ წმიდანი იგი, პრქუა პატრიაქმან წმიდასა მაქსიმეს: მიკვირს მონაზონო მაქსიმე გონებისა შენისა სიფიცხლე და რომელ ეგე გგონიეს თავი შენი უბრძნეს ყოველთა კაცთა და ორა ინებე არცა მეფეთა, არცა მღდელთ-მოძღუართა, არცა მთავართა სმენად, არამედ შენი ნებად და თვით-შჯულობად უმტკიცეს ყოველთა ჰყავ, აწ უკუე შეიგონე და შეინანე ცოომილობად შენი და გიბყრა ხელსა და შეგიყვანო წინაშე მეფისა და თაყუანი სცე მას და ამბორს უყო და იქმნა შენცა ზიარ ჩუენდა და იქმნას საქმეი ესე საცხორებელად შენდა სულიერად და ხორციელად; აწ უკუე მომიგე პასუხი გონიერი. მიუგო წმიდამან მაქსიმე და პრქუა: ვინაოთგან ყოველივე რადცა ვთქუათ ღმერთსა ესმის და ორარად დაეფარვის, არარა ხელმეწიფების გარეგან მისისა ნებისა თქუმად, ანუ ქმნად; ესრეთ უკუე ვიტყვი და მოგახსენებ: უკუეთუ ჰნებავს ღმრთივ-დიდებულსა მეფესა და თქუენსა სიწმიდესა მართლისა სარწმუნოებისა, ქადაგებულისა წმიდათა მოციქულთა-გან, დამტკიცებად და აღსარებად, მეცა მორჩილ და ზიარ ვიყო თქუენ თანა, უკუეთუ კულა ქნინოდენი შეცვალებად მართლისა სარწმუნოებისა იქმნების, ჩემ-გან ღონე წამებისა და შეწყნარებისა არა არს, რამეთუ წერილ

არს, ვითარმედ: მორჩილებად ჯერ-არს ღმრთისა და არა კაცთად.

26 პატრიაქმან თქუა: ჩად არს სარწმუნოებად შენი და ვითარ აღიარებ, გუაუწყე. წმიდამან მაქსიმე თქუა: ვითარ მრწამს და აღ-ვიარებ, უკუეთუ გნებავს, ვიტყოდი. ყოველთა მთავართა ჰრეჯუეს: იტყოდე უეჭუელად, რამთა საცნაურ იქმნას ცოომად შენი. წმი-დამან მაქსიმე გამოსახა სასწაული ჯუარისად პირსა თვისისა და თქუა: მრწამს ერთი ღმერთი, მამად უშობელი; და ერთი ძეი და სიტყუად ღმრთისა, მამისა-გან შობილი; და ერთი სული წმიდად, მამისა-გან გამომავალი; სამგუამოვნებად, განყოფილი რიცხვითა და თვითებითა მით გუამოვნებისადთა, და განუყოფელი ღმრთებითა; რამეთუ განიყოფვიან განუყოფელად და შეიერთებიან შეურევნე-ლად. ამისთვისცა ვიტყვით სამგუამოვნებასა და ერთარსებასა, და ერთსა ბუნებასა ღმრთებისასა, რამეთუ ზოგადი არს სამთავე ღმრთებად და საღმრთოსა ბუნებისა სახენი, ხოლო თვისი თითოე-ულისად: მამისა — მამობად უშობელი, და ძისა — ძეო-ბად შობილი, და სულისა წმიდისა — გამოსლვად. რამეთუ არცა მამად შეიცვალების ძედ, ანუ სულად; არცა ძეი მამად, ანუ სულად; არცა სული წმიდად მამად, ანუ ძედ; რამეთუ თვითებანი შეუცვალე-ბელ არიან. ღმრთად აღვიარებ თითოეულსა, რამეთუ სრული ღმერთი არს მამად, სრული ღმერთი არს ძე, სრული ღმერთი არს სული წმიდად; არამედ არა სამნი ღმერთნი, რამეთუ ერთ არს ღმერ-თი, და ერთი ღმრთებად, სამითა გუამითა თანაარსითა; არცა ბუნე-ბითა განიყოფებიან, არცა აღგილით; რამეთუ სადაცა არს მამად მუნცა ძე და სული წმიდად; და სადაცა ძე, მუნ მამადცა და სული წმიდად; და სადაცა სული წმიდად, მუნ მამადცა და ძე. სამებასა თაყუანის-ესცემ ერთარსებით და ერთარსებასა სამებით; ერთარსე-ბასა სამგუამოვანსა და სამებასა ერთარსებასა; თანადაუსაბამოსა, სწორსა ძლიერებითა და პატივითა. ერთსა ღმრთებასა აღვიარებ წმიდისა სამებისასა, ერთსა ბუნებასა, ერთსა არსებასა, ერთსა ძალ-სა, ერთსა ხელმწიფებასა, ერთსა უფლებასა, ერთსა მეუფებასა, დაუსაბამოსა და დაუსრულებელსა, დაუბადებელსა, უხილავსა, გა-რეშემოუწერელსა, მოუგონებელსა, უსაზღვროსა, უცვალებელსა, უკუდავსა, უვნებელსა, ყოველთა დამბადებელსა და მპყრობელსა და განმგებელსა ცისა და ქუეყანისა და ზღვისა და ყოველთა ხი-ლულთა და უხილავთა არარაცსა-გან არსად მომყვანებელსა, შემოქ-

შედსა და დამბადებელსა; რომელმან დაპბადნა პირველად ზეცისა
ძალი და მხედრობანი ბევრეულნი, აურაცხელნი; სიტყვით დაპბად-
ნა და სულითა წმიდითა სრულ ყვნა. მერმე თქუა, და იქმნეს ცად
და კუეყანად, ზღუად და ყოველი რა არს მას შინა. უკუანასესქნელ
დაპბადა კაცი, ხატად თვისად და მსგავსებად, ესე იგი არს თვით-
მფლობელად და თვისითა ნებითა მიმავალად, და გამომრჩეველად
გინა თუ კეთილისა, გინა თუ ბოროტისა; და დაადგინა იგი სამო-
თხესა მას ფუფუნებისასა. ხოლო შურითა ეშმაკისაითა სცთა და
მოცემულსა მას მცნებასა ღმრთისასა ნებსით გარდაპხდა, და გამო-
ვარდა დიდებისა მის-გან და საშუებელისა სამოთხისა და თანამდებ
სიკუდილისა იქმნა, და დაემორჩილა მტერსა მას განდგომილსა;
არამედ არა უგულებელს ყო იგი დამბადებელმან; ამისთვის ჯერ-
იჩინა და ინება მხოლოდ-შობილმან მან ქემან და სიტყუამან ღმრთი-
სამან, გამოუთქმელითა მით კაცთმოყუარებითა, ნებითა მამისა და
სულისაჲთა, ძიებად დაბადებულთა თვისითად. გარდამოხდა წიაღთა-
გან მამისათა, ვინად იგი არასადა განეშორა და დაიმკვიდრა საშოა
ყოვლად-წმიდისა მის ქალწულისაჲ, სულისა მიერ წმიდისა; და
მიიხუნა მის-გან ხორცი, სულით-ურთ პირმეტყუელით; და იშვა
ღმერთი განხორციელებული; იშვა გამოუთქმელად, და ქალწულე-
ბად იგი დედისად დაიცვა განუხრწნელად. არა თავს-იდვა შერევნად,
ანუ შეცვალებად, არამედ რა იგი იყო იყო ეგო, და რა არა იყო, იქმნა.
შეიმოსა ხატი მონისად ჭეშმარიტად, არა უცნებით, და ყოვლით-
ურთ გუეშგავსა ჩუენ, თვინიერ ცოდვისა; რამეთუ ალვიარებ მას
საუკუნოდ და უამიერად, დაუბადებელად და დაბადებულად, უკნე-
ბელად და ვნებულად, უკუდავად და მოკუდავად; იგივე ღმერთი
და კაცი; არა თუ სხუად და სხუად, არამედ ერთი არს იგივე, პირველ
განხორციელებისა, და შემდგომად განხორციელებისა; ერთი შეზა-
ვებული გუამი ორითა სრულითა ბუნებითა და ორითა ბუნებითითა
ნებითა და ორითა საქმითა, ერთგუამად შეერთებულითა, უცვალე-
ბელად და შეურევნელად; იგივე ნებსით ინებებდა და იქმოდა
კაცობრივთა და უბრალოთა საქმეთა, ვითარცა კაცი; რამეთუ ბუ-
ნებად უნებელი და უსაქმოა არა არს; არა იძულებით დამორჩილე-
ბულ იყო იგი ბუნებითა თანანადებთა, რამეთუ ნებსით იშვა, ნებ-
სით შეემშია, ნებსით მოეწყურა, ნებსით დაშურა, ნებსით შეეში-
ნა, ნებსით ჯუარს-ეცვა, ნებსით მოკუდა, ჭეშმარიტად და არა უცნე-

ბით; ესე ყოველი ნებითა კაცობრივისა ბუნებისახთა, ყოველივე
ბუნებითი და უბრალო წესი კაცებისად თავს-იდვა; მერჩე ჭუარს-
ეცა, გემოდ სიკუდილისად იხილა უცოდველმან, დაფლა და ოლდ-
გა მესამესა დღესა, რამეთუ ხორცთა მისთა ხრწნილებად არა იქი-
ლეს; და თანა აღაღინა ბუნებად კაცობრივი, ამაღლდა ზეცად ბუ-
ნებითა მით კაცობრივითა და დაჯდა მარჯუენით მამისა, და კუალად
მომავალ არს განშვად ცხოველთა და მკუდართა, რათა მიაგოს კა-
ცად-კაცადისა საქმეთა მისთა-ებრ, ოდეს იგი ბრძანებითა მისითა
დასცეს მთავარანგელოზმან საყვირს და აღდგნენ მკუდარნი, და
გამოვიდენ სამარეთა-გან. მაშინ რომელთა დაიმარხეს მართალი
სარწმუნოებად და ქმნეს საქმენი კეთილნი, წარვიდენ ცხორებად
საუკუნოდ; ხოლო ცოდვილნი და შეურაცხმყოფელნი მართლისა
სარწმუნოებისანი, სატანჯველად მიეცნენ საუკუნოდ. ამას ზედა აღ-
ვიარებ ერთსა ნათლის-ლებასა წყალისა მიერ და სულისა, გან-
მწედელსა ყოვლისავე ბრალისა, სულისა და ხორცთა. ვეზიარები
უხრწნელთა ქრისტეს საიდუმლოთა და მრწამს, ვითარმედ არს ჭეშ-
მარიტად ხრალცი და სისხლი, ჩუენ-თვის განხორციელებულისა სი-
ტყვისა ღმრთისად, რომელმან მოგუცა ხორცი და სისხლი თვისი,
მოსატევებელად ცოდვათა. შევიწყნარებ ყოველთა წესთა ეკლესიი-
სათა, დაწესებულთა მოციქულთა მიერ და წმიდათა კრებათა. თა-
ყუანის ვსცემ და ამბორს უყოფ პატიოსანსა ხატსა ქრისტესსა, რა-
მეთუ სახეი არს განხორციელებისა მისისად; თაყუანის ვსცემ ძელ-
სა პატიოსანსა ჭუარისასა და ყოველთა სამღდელოთა ჭურჭელთა,
წმიდასა სახარებასა და წმიდასა ბარძიმსა, და რაიცა შეეხების ღი-
ღებულთა მათ საიდუმლოთა და წმიდათა ეკლესიათა, მის ძლით,
რომელმან ჭერ-იჩინა ჩუენ-თვის ხელით-ქმნილთა ტაძართა შინა
დამკვიდრებაი; თაყუანის ვსცემ ხატსა ყოვლად-წმინდისა ღმრთის-
მშობელისასა და ყოველთა წმიდათასა, სიყუარულისა-თვის მხო-
ლობსა ღმრთისა და არა ფერთა მათ და წამალთა შინა დაუტეოებ
გონებასა, არამედ სულიერთა თუალთა ავამაღლებ პირმშოთა შათ-
სახეთა მიმართ; თაყუანის-ვსცემ ნაწილთა წმიდათასა, რამეთუ აქუს
მათ ღმრთისა მიერ მაღლი სიწმიდისად. ესრეთ მრწამს, ესრეთ აღ-
ვიარებ, ესრეთ ნათელლებულ ვარ, და ყოველთა მწვალებელთა და
ყოველსა წვალებასა შევაჩუენებ. შევიწყნარებ და პატივს ვსცემ
წმიდათა კრებათა: ნიკიასა სამას ათვრამეტთა წმიდათა მამათა და

კოსტანტინეპოლისა ას ორმეოც და ათთა წმიდათა მამათა, ეფე-
სოხსა პირველთა ორსათა წმიდათა მამათა, ქალკილონისა ეჭუსას ოც
და ათთა წმიდათა მამათა, კოსტანტინეპოლისა კუალად ას სამეოც
და ოთხთა წმიდათა მამათა, და სხუანიცა საღა რომელ იქმნეს კრე-
ბანი, დამამტკიცებელნი მართლისა სარწმუნოებისანი, რომელნიცა
კათოლიკე ეკლესიამან შეიწყნარნა და რომელნიცა წმიდათა მათ
კრებათა შეიწყნარნეს; და რომელნი მათ შეაჩუენეს, შევაჩუენებ,
და ვაღიდებ და უგალობ და თაყუანის ვსცემ მამასა და ძესა და წმი-
დასა სულსა, რომელსა ჰუსენის დიდებად, პატივი და თაყუანის-
ცემა, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

27. განკვირდეს ყოველნი იგი ესრეთ კეთილად შეწყობასა მას
და ხმამაღლად ქადაგებასა მართლისა მის და ჭეშმარიტისა სარწმუ-
ნოებისასა. პატრიაქმან პრეზუა მას: დიდებულსა ამას საყდარსა სა-
მეუფოხსა ქალაქისასა და დიდსა ამას და სახელოვანსა ეკლესიასა
რასა ცოომასა ჰედავ, რომელ არა გუეზიარები, არამედ იჭუსა
წვალებისასა გუწამებ და ასწავლი ყოველთა არა შშვიდობასა და
ერთობასა, არამედ შფოთსა და განხეთქილებასა? წმიდამან მაქსიმე
პრეზუა: რამეთუ შეურაცხ ჰყავთ მოციქულთა და მამათა-გან დამ-
ტკიცებული სარწმუნოებად ქრისტეანობისად, ამისათვის ვერ ვიკად-
რებ ზიარებად თქუენდა, რახთა არა წარვწყმიდო სული ჩემი
პატრიაქმან პრეზუა: რომლითა სახითა იტყვი მაგას უგუნურო ბერო,
ვითარ სახედ შეურაცხ ვყავთ სარწმუნოებად ქრისტეანობისად?
წმიდამან მაქსიმე თქუა: ერთი ნებად და ერთი საქმეი ღმრთეებისა
ქრისტესისად და კაცებისად ჰქადაგეთ და დასწერეთ და ბიწად ეკ-
ლესიისა და სავნებელად ერისა და ჰქიდებეთ ეზოსა ეკლესიისასა, ესე
არს ცოომად და მიზეზი განწვალებისად. პატრიაქმან თქუა: აწ უკუე-
ვინ ერთსა ნებასა და საქმესა ქრისტესია ქადაგებდეს განდრეჭილად
და მწვალებელად შეპრაცხავა? წმიდამან მაქსიმე თქუა: ჟე, უეჭუ-
ლად დიდი წვალებად არს ესე, და რა უძირეს არს ამისა, უკუე-
თუ ვინ იტყოდეს თუ ერთითა ნებითა პირველ ხორცო-შესხმისა
ყოველივე არაარსისა-გან დაპბადა და უპყრიეს ყოველივე და განა-
გებს არსებასა და ცხორებასა ყოველთა არსთასა, და შემდგომად
განკაცებისა უნდა საზრდელისა და სასუმელისა მიღებად და იდგი-
ლითი-ადგილად მისლვად და ძილი და შრომისა-გან განსუენებად
გუამისად, რახთა ამით ყოვლითა დაამტკიცოს ჭეშმარიტი და არა

საოცრად ქმნილი განხორციელებისა განგებულებად, აწ ვითარ ეგე-
ბის ორისა ამის ჭერისა თქუმად ერთ ნებად და ერთოთა ნებითა
ქმნილად, რამეთუ ზემოთქმული იგი ნებად ღმრთებისად არს, რომ-
ლითა ყოველივე არაარსისა-გან არსად მოიყვანა და უბყრიან ყო-
ველნი დაბადებულნი და განაგებს ცხორებასა მათსა, და კუალად
კაცობრივნი ესე ნებითა კაცებისაჲთა აღასრულნა, რამეთუ ვითარ-
ცა ორი ბუნებად იყო, ეგრეთვე ორი ნებად, აღმოიყითხეთ წმიდად
სახარებად რასა იტყვის: „ხვალისა დღე უნდა გალილიად განსლვად“
(ინ. 1, 43); საცნაურ არს, ვითარმედ არა იყო გალილეას და ინება
მუნ მისლვად; ხოლო არა იყო კაცებისა ბუნებითა და გუამითა,
ხოლო ღმრთებით ყოველგან იყო; ცხად არს, ვითარმედ კაცობ-
რივ უნდა მუნ მისლვად; და კუალად იტყვის: „მამაო, რომელნი
მომცენ, მნებავს, რათა, სადაცა მე ვიყო, იგინიცა იყვნენ ჩემ
თანა“ (ინ. 17, 24). აწ უკუე, ლოცვად იგი უფლისად, არა კაცობრი-
ვისა ბუნებისად იყოა? ჰე, ჭეშმარიტად, რამეთუ ღმრთებით უზეშ-
თაეს არს ადგილთა და სავანეთა, რამეთუ არა შეიწყუდევის ღმრთე-
ბად ადგილსა, ხოლო დაბადებულნი უზეშთაეს ყოვლისა ვერ არიან.
საცნაურ არს, ვითარცა ლოცვად იგი კაცობრივისა ბუნებისად იყო,
ეგრეთვე ნებად იგი, რომელ თქუა, თუ მნებავს. და კუალად იტყვის:
„და მოიყვანეს იგი ადგილსა მას, რომელსა ჰრქვიან გოლგოთა, და
თქუა: მწყურის; და მისცეს მას ძმარი, ნაღვლითა შეზავებული, და
მი-რა-ილო, არა უნდა სუმის“ (მთ. 27, 33-34; ინ. 19, 28). აწ ესე,
არანებად სუმისად, არა კაცებისად არსა? და კუალად იტყვის, ვი-
თარმედ: „იქცეოდა იესუ გალილეასა და არა უნდა ჰურიასტანს
სლვად“ (ინ. 7, 1). სლვად უკუე და ქცევად და წყურილი, ბუნებისად
იყო ხორცთადსა და არა გუამოვნებით შეერთებულისა მის მისდა
ღმრთებისა. და კუალად იტყვის: „წარპვლიდა გალილეასა და არა
უნდა რათამცა აგრძნა ვინ“ (მრ. 9, 30); და კუალად იტყვის; „და
მიერ აღდგა და წარვიდა საზღვართა ტვიროსისა და სიდონისათა, და
შევიდა სახლსა და არა უნდა, რათამცა აგრძნა ვინ, და ვერ ხელე-
წიფა დაფარვად“ (მრ. 7, 24). აწ ესე, რომელ არა უნდა, რათამც
ვინ აგრძნა და ვერ ხელეწიფა დაფარვად, არა კაცობრივსა ნებასა
მივაჩემთა? და კუალად იტყვის: „პირველსა მას დღესა უცომოე-
ბისასა, მოუხდეს მოწაფენი იესუს და ჰრქუეს მას: სადა გნებავს, და
მოგიმზადოთ შენ ჭამად პასექი ესე“ (მთ. 26, 17)? ჭამად იგი ჰასე-

ქისად წესისა მის შეულისად იყო; აწ უკუე, არა ღმრთებისა ბუნებითა, არამედ კაცობრივითა ბუნებითა ინება ჭამად პასექი იგი; და მოციქული პავლე იტყვის: „მორჩილ იქმნა ვიდრე სიკუდილადმდე, სიკუდილითა მით ჯუარისაჲთა“ (ფლ. 2, 8). რაა არს უკუე, ნებსით მორჩილ იქმნა, ანუ უნებლიერ? უწყი, ვერვინ იტყვის თუ უნებლიერ, რამეთუ ნებსით ივნო ჩუენისა ცხორებისა-თვის. აწ უკუეთუ მორჩილებად ჯუარცმისად არა ეგების ღმრთებას მიჩემებად, არა-მედ კაცებასა, აპა ესერა კაცობრივისა ბუნებისა მისისა ნებად ცხად არს. და კუალად იტყვის მოციქული: „ჯუარს ეცვა უძლურებით, არამედ ცხოველ არს ძლიერებითა“ (2 კრ. 13; 4). აპა ესერა, ორთა მათ ბუნებათა განთვისებულნი და განწესებულნი საქმენი გამოაჩინა, ოდეს იგი ადამ შეიყვანა ღმერთმან სამოთხეს და მისცა მცნებად, ხოლო მან არა დაიმარხა, არამედ ისმინა განზრახვად გუელისად, და იხილა ხეი იგი და სათნო ეყო, მიიღო ნაყოფისა მის-გან და ჭამა: ნებსით დაემორჩილა ზრახვასა მას მტერისასა, არა თუ იძულებით: ნებსით იხილა ნაყოფი იგი, ნებსით ჭამეს ორთავე; საცნაურ არს უკუე, ვითარმედ პირველი მოქმედი ცოდვისად და ურჩებისად მის ნებად იყო ადამისი; და ამის გამო პირველი ვნებული და შეცოდებული ნებად იყო კაცებისად; უკუეთუ ქრისტემან შეიმოსა რაა ბუნებად კაცობრივი; ნებად კაცებისად არა მიიღო, არა საღამე განთვისუფლებულ არს ბუნებად ჩუენი სრულიად ცოდვისა-გან; რამეთუ რომელიცა ქრისტემან არა შეიმოსა, არა განთავისუფლდა ცოდვისა-გან, და არს საღამე პირველ ყოვლისა ცოორმილი იგი ნებად უკურნებელ. არამედ ესე თქუმად უჭერო არს, რამეთუ სახიერმან მან ბუნებად ჩუენი ყოვლით-ურთ შეიმოსა, თვინიერ ცოდვისა, და ყოვლითურთ განგუკურნნა; რამეთუ თვითმფლობელად დაპბადა ღმერთმან კაცი, ხოლო თვითმფლობელობად ნებისად ძალი არს, რამეთუ ბუნებითსა მას თვითმფლობელობასა ნებად უწესეს წმიდათა მამათა. იგი უკუე თვითმფლობელი ნებად კაცებისად, უკუეთუ არა მიიღო უფალმან, ვითარ იყო სრული კაცი? ჩანს უკუე ამის ყოვლისა-გან, ვითარმედ აქუნდა უფალსა კაცობრივისა ბუნებისა ნებად, ვითარცა ესერა გუე-უწყა სახარებისა-გან და მოციქულისა; ხოლო ღმრთებისაცა ნებად მისი გვისწავიეს სახარებისა-გან, რამეთუ იტყვის: „იერუსალეიმ, იერუსალეიმ, რომელმან მოსწყვიდენ წინაასწარმეტყუელნი და ქვად

დაპკრიბე მოვლინებულთა შენ ზედა! რაოდენგზის ვინებე შეკრებად შვილთა შენთა, ვითარცა შეიკრიბნის მფრინველმან მართუენი თვისინი ქუეშე ფრთეთა, და არა ინებეთ“ (მთ. 23, 37). ცხად არს და უწყებულ, ვითარმედ არა კაცებისა ნებად თქუა, არამედ ღმრთებისა; რამეთუ კაცებად მისი ახლად ქმნილ იყო, ხოლო თავაღმან ადრინდელთა საქმეთა-თვის თქუა — რაოდენგზის ვინებეო შეკრებად შვილთა შენთა, ახსენა ეგვიპტით გამოყვანებად მათი, ქუეყნად ალთქუმისა შეყვანებად, აურაცხელნი იგი სასწაულნი, კუალად მრავალთა ტყუებათა-გან გამოხსნანი, რომელ იგი უწინარეს განკაცებისა იყვნეს, ნებითა მით ღმრთებისადთა, და იტყვის: „ვითარცა იგი მამად აღაღგინებს მქუდართა და აცხოვნებს, ეგრეთცა ძეი, რომელთად პენებავს აცხოვნებს“ (ინ. 5, 21). და ესე ნებად ღმრთებისად არს, რამეთუ არა კაცებისად არს, არამედ თანაარსისა მის მამისა თანა, ძისად, საცნაურ არს უკუე, ვითარმედ ვითარცა ორნი ბუნებანი ქადაგებულ არიან ქრისტესნი, ეგრეთვე ორნი ნებანი და ორნი საქმენი. ესე ყოველი, რა წარმოთქუა წმიდამან მაქსიმე, ყოველთავე, რომელთა ესმა, გულის-ხმა ყვეს ჭეშმარიტებად სიტყუათა მისთად, და ვერვინ შემძლებელ იყო სიტყვის-გებად, ანუ წინა-აღდგომად მისა, რამეთუ არა იგი იყო მეტყუელ, არამედ სული წმიდად ასწავლიდა საიდუმლოთა მათ საღმრთოთა. ვითარცა პრეჯუა უფალმან მოწაფეთა თვისთა, ვითარმედ: „ოდეს იგი მიგიყვანებენ წინაშე მეფეთა და მთავართა, ნუ პზრუნვათ რა სთქუათ, ანუ რა მიუგოთ“ (მთ. 10, 19; მრ. 13, 11; ლკ. 12, 11), და შემდგომი ამისი.

28. ხოლ დაღაცათუ გულის-ხმა ყვეს ყოველთა ძალი სიტყუათა მისთად, არამედ სათნოებისა-თვის მეფისა და პატრიაქისა, არა აღიარეს ჭეშმარიტებად, რამეთუ შეიყუარეს დიდებად კაცთად, ვიდრედა დიდებად მხოლოდსა ღმრთისად. ხოლო მწიგნობართ-მთავარი წერდა ყოველსავე, რასაცა იტყოდა ნეტარი იგი. კუალად პრეჯუა პატრიაქმან: იხილე მაქსიმე, ნუ უკუე ვერ მიემთხვიო სხუასა ჩემებრსა მოხუადშენესა წინაშე მეფისა; გულის-ხმა ყავ და ისმინე სიტყუად ჩემი და ამათ მთავართა ყოველთად. წმიდამან მაქსიმე თქუა: ესე, რომელ წარმოვთქუ სარწმუნოებად, ამის-გან მიღდრეკად მარჯულ, გინა მარცხლ, ჩემ-გან შეუძლებელ არს, რაცა გნებავს ქმენით. საკელარმან ჰყითხა მოწაფეთა მისთა: თქუენ რასა იტყვით, შეინახებთა ცოლმილებასა თქუენსა და შემოერთებით წმიდასა ეკ-

ლესიასა? და კეთილი გეყოს თქუენ. მიუგეს და ჰრქუეს მათ ვითარ-
ცა ერთითა პირითა: რასაცა მოძღვარი ჩუენი იტყვის, ჩუენცა მას
ზედა მტკიცე ვართ და შეურყეველ, და მართლაღსარების-გან არა
შევირყევით. შევიდა მწიგნობართ-მთავარი და ყოველივე აუწყა მე-
ფესა, განრისხნა იგი და ბრძანა შეჩერენებად მათი და მითუალვად
ეპარხოსისადა, რამთა წარიყვანნოს სამშვავროსა თვისსა, და რამ-
ცა განჩინებად განვიდეს მათ-თვის, აღასრულოს. წარიყვანნეს ნე-
ტარნი იგი სამშვავროსა მას, რომელსა ეწოდების პრეტორი.

29. და ხვალისა დღე დაწერა მეფემან, და ბჭეთა, განჩინებად
ნეტართა მათ მამათა-თვის, და წარსცა ეპარხოსისა. მაშინ დაჭდა
ეპარხოსი დალიჭა მას ბჭობისა მისისასა და ბრძანა წარმოდგინე-
ბად ნეტართად მათ, და ვითარცა წარმოდგეს, ბრძანა წარკითხვად
განჩინებისად მის, და ესრეთ ეწერა: ომრთივ-დაცულმან მეფემან, და
ყოველთა ბჭეთა და მთავართა, შეულიერად და სამართლად განჩინე-
ბად ესე განვაჩინეთ თქუენ ზედა, მაქსიმე მონაზონო და ანასტასიოს
და ანასტასიოს, ჯერ-იყო შემსგავსებულად უკეთურებისა თქუენისა
და ბოროტად-შეტყუელებისა უფიცხესითა ტანჯვითა ტანჯვად თქუე-
ნი, არამედ არა ვინებეთ ლირსად ბრალთა და გმობათა თქუენთა
მიგებად, რამთა ჯეროვანი მისაგებელი მერმესა მას საუკუნესა მი-
იღოთ; ხოლო ამას საწუთოსა, ცხორებასა თქუენსა შიგანიჭებთ,
ვარნა მცირედი რამე საწურთელად უწესობისა და განდგომილე-
ბისა თქუენისა; უბრძანებთ დიდებულსა ეპარხოსისა, რამთა წარმო-
გადგინნეს ქალაქპეტობისა მისისა სამშვავროსა და შოლტითა ზურ-
გი თქუენი უწყალოდ გუემოს და მერმე ენანი სამთანივე ძირით
აღმოგუეონეს და მარჯუენანი ხელნი, მწერალნი გმობათანი, მახვი-
ლითა დაგუეთნეს, და შემდგომად დაჭრისა ბოროტთა მათ ასოთა
თქუენთა, განგაქიქნეს ათორმეტთა მათ უბანთა სამეუფოძა ამის
ქალაქისათა და შემდგომად განქიქებისა მის წარგავლინნეს სამარა-
დისოსა ექსორიობასა და პყრობილობასა, კერძოთა სამეგრელოდ-
სათა, რამთა იგლოვდეთ ყოველთა დღეთა ცხორებისა თქუენისათა
გმობისა თქუენისა ცოორმილებასა. წარიკითხეს რაც ესევითარი იგი
განჩინებად, ბრძანა ეპარხოსმან ტანჯვაი მათი. წმიდამან მაქსიმე
თქუა: ყოველსავე ზედა მაღლი და დიდებად, პატივი და თაყუანის-
ცემად, მამასა და ძესა და სულსა წმიდასა, აწ და მარადის და უკუ-
ნითი უკუნისამდე, ამენ. ნეტართა მათ ძმათა თქუეს — ამენ.

30. მაშინ გუემნეს უწყალოდ მონანი იგი ღმრთისანი, და დაპკუებნეს ენანი და ხელნი მათნი, და მოავლენეს ყოველსავე ქალაქსა, ბრძანებისა-ებრ მძლავრისა მის. და წარავლინნა ექსორიობად სამეგრელოს წმიდანი იგი ოღმსარებელნი და მოწამენი, ხოლო მიიწინეს რა ქუეყანასა მას მეგრელთასა, მეყსეულად განყვნეს იგინი ურთი-ერთას, რამეთუ ესრეთ მიეღო ბრძანებად, და რაც აქუნდა სახმარად ხორცთა, ყოველივე იავარ-ყვეს, არა დაუტევეს მათ თანა ყოვლადვე, რაოდენიცა რა ღმრთისმოყუარეთა კაცთა მიეცა; და ნეტარი იგი და წმიდად მაქსიმე უძლურებასა შინა დიდისა იყო; ვერ ეძლო ვერცა კარაულსა ზედა ჯდომაა, ვერცა სავარელსა, არა-მედ ქმნეს ლასტი და დააღვეს მას ზედა და ატვირთვიეს პაპრაკთა, და წარიყვანეს და შეაწყუდიეს ციხესა, რომელსა ეწოდებოდა ჰი-მარ, მახლობელად ქუეყანასა ოვსეთისასა. და ძმა ანასტასიოს სახელრითა წარიყვანეს, და შეაყენეს ციხესა აფხაზეთისასა, რომელსა ეწოდების კოტორი. და მეორეი ანასტასიოს, რომელმან ესე ყოველი აღწერა და მომიძღუანა თევდოსი ხუცესსა, რომელმან აღვწერე ყოველივე ესე მოღუაწებაა წმიდისა მაქსიმესი, ესე ანასტასიოს შეაყენეს ციხესა, სახელით ბოჭელეს, საზღვართავე ოვსეთისათა. მერმე შემდგომად მცირედისა უმისა, გამოიყვანნეს სენანი იგი ძმანი ციხეთა მათ-გან და წარიყვანეს ანასტასიოს ხუცესი ციხესა სუანთა სოფლისასა. და იყო იგი მიახლებულ სიკუდილსა მრავალთა მათ ტანჯვათა-გან და ჭირთა, რომელნი შეემხოვინეს ბიზანტიის და გზასა, და ვიდრე არღა მიწევნულ იყო ციხესა მას, აღესრულა და მიგიღდა სიხარულით სასუფეველსა ცათასა, თუესა ივლისსა ოც და ოთხსა. ხოლო ანასტასიოს დიაკონი წარიყვანეს ციხესა თაკუერისასა აფხაზეთს და იყოფოდა მუნ, ვიდრე სიკუდილადმდე მეფისა მის მწვალებელისა. ამისა შემდგომად მიეცა ფლობად და მოვიღდა საბერძნეთად, და ყოველივე გუაუწყა, რა იგი შეემთხვია მათ; და მოღუაწებითა დიდითა აღსრულა ცხორებად თვისი და ღირს იქმნა, მოყუასსავე თვისთა თანა, საგანეთა ზეცისათა.

31. ხოლო წმიდად იგი და სანატრელი მაქსიმე, ჭეშმარიტი იგი მონა, ოღმსარებელი ქრიისტესი, შეიყენა ზემოწერილსა მას ციხესა და იყოფვოდა მუნ, ვითარცა ანგელოზი ღმრთისად. არა დასცხერებოდა ლოცვისა და გალობისა-გან დღე და ღამე, და მარხვად ეპყრა შემსგავსებული სიჭაბუკისა მისისა უამთად, და ღმრთისა მიმართ

ხედვად გონებისა მისისა დაუცადებელ იყო; ხოლო გზითცა და
ციხითცა წერდა ებისტოლეთა სულიერთა და მართლისა სარწმუ-
ნოებისა-თვის, საყუარელთა მიმართ, რამეთუ კალამი მოების ხე-
ლსა მას დაკუეთილსა და წერნ, და ჩუენ ყოველთა გვიხილავნ ები-
სტოლენი იგი დაკუეთილითა მით ხელითა დაწერილნი. ხოლო შემ-
დგომად ოთხისა თვისა, შეყენებისა მის მისისა ციხესა მას, მოვიდა
მისა ანგელოზი ღმრთისად და ახარა განსლვად მისი ამიერ სოფლით
და მოსლვად წინაშე ღმრთისა; და მოუწოდა ნეტარმან მან ციხის-
თავსა მას და სხუათა მუნ მყოფთა, და აუწყა, ვითარმედ შემდგომად
შვიდისა ღლისა განვალ სოფლისა ამის-გან; რამეთუ მაღლითა ქრი-
სტესითა დაუყენებელად ზრახვიდა, და ებისტოლეცა დაწერა ანა-
სტასიონის მიმართ დიაკონისა, რამეთუ ანასტასი ხუცესი აღსრულე-
ბულ იყო; და მისცა ებისტოლეი იგი ციხის-თავსა და ეველრა, რათა
შემდგომად აღსრულებისა მისისა, წარსცეს წიგნი იგი ძმისა მის მი-
მართ, და ეგრეცა ყო კაცმან მან, და იგიცა ებისტოლეი გვიხილავს,
სავსეი მაღლითა სულიერითა. მიერითგან საზრდელისა გემოა ნე-
ტარმან მან არა იხილა, და მეექუსესა დღესა მცირედი სიმხურვალეი
შეემთხვია, და ხვალისა დღე ხელთა ღმრთისათა შეჰვედრა სული
ოვისი სიხარულით და მხიარულებით, თთუესა აგვისტოსსა ცამეტ-
სა, დღესა შაბათსა, და წარვიდა ჭირთა-გან და ლუაწლთა განსუენე-
ბასა საუკუნესა, და მიიღო გვირგვინი მოღუაწებისა და წამებისად.
იყო მახლობლად ციხისა მის მონასტერი წმიდისა არსენისა. მუნ
დაპმარხეს წმიდად იგი გუამი მისი, საღიდებელად უფლისა ჩუენისა
იესუ ქრისტეისა. ხოლო აჩუენა უფალმან სასწაული დიდი, რამე-
თუ სამნი ლამპარნი ბრწყინვალენი ზეცით მოვიდეს და დათგეს სა-
მარხოსა მას ზედა, სადა წმიდად იგი გუამი მისი დამარხულ იყო,
და დაადგრეს მას ზედა ვიდრე წელიწდაღდე, დღედ აღსრულებისა
მისისა, რომელთაცა მყოფნი მის ციხისანი და მონასტრისანი და
ყოველნი მახლობელნი ხედვიდეს, და ადიდებდეს ღმერთსა და
მოუთხრობდეს ქუეყნითი-ქუეყნად დიდებულსა მას სასწაულსა; და
კურნებანი და სასწაულნი მრავალნი იქმნებოდეს დღითი-დღე საფ-
ლავსა მას, მის ნეტარისასა. აღესრულა, ვითარცა ვთქუ, ღმერთ-
შემოსილი მამად ჩუენი და აღმსარებელი ქრისტესი, მაქსიმე, თთუე-
სა აგვისტოსა, ცამეტსა; ხოლო აღესრულების სახსენებელი მისი მას
დღესაცა, და კუალად აღესრულების თთუესა იანვარსა, ოც და

ერთსა, ოდეს იგი ტანჯეს და დაპკუეთეს წმიდად იგი ენად და ხელი მისი, რამეთუ ესრეთ განაწესეს წმიდათა მამათა მეუქუსისა მის კრებისათა.

32. ხოლო ოდეს ესე ყოველი ესრეთ იქმნა, მაშინ შემდგომად ექსორიობისა წმიდისა მარტინესისა, ნეტარმან აგათონ მიიღო მღდელთ-მოძღურებად ჰრომისად, და შემდგომად ექსორიობისა წმიდისა მაქსიმესა, ყო კრებად ას ოც და ოთხთა ებისკოპოსთად, და წვალებად იგი ერთისა ნებისა მეტყუელთად შეაჩუქნეს, და ორნი ნებანი და ორნი საქმენი ქრისტესნი და ორნი ბუნებანი ქადაგნეს და დაამტკიცნეს. ხოლო საშეღლი ღმრთისად მოიწია ესევითართა უშავლოებათა მოქმედსა მას მეფესა ზედა, და განხალა იგი სვირაკო-სეს სიკილიისასა, რათა მუნ მიიღოს ნაცვალი საქმეთა თვისთად. ხოლო მიზეზი ესე იყო: ესუა მას ძმად, სახელით თევზოსი, და შუ-რითა ბოროტითა მოკლა იგი; შეუძნდა ესე ყოველსა მას ქალაქსა ბიზანტიისასა და მოიძულეს იგი, უმეტესად ამის-თვის, რომელ წმი-დად მარტინე ჰრომისა პაპად მრავლითა შეურაცხებითა ექსორია ყო ქერსონეთს, და წმიდასა მაქსიმეს და მოწაფეთა მისთა ენანი და ხელნი დაპკუეთნა და ოვსეთისა საზღვართა ექსორია ყვნა. იხილა რაა მზაკუარმან მან, ვითარმედ მოიძულეს ყოველთა, განიზრახა მიცვალებად მეფობისად ჰრომს. შეკრიბა ერთი და წარემართა ჰრო-მედ, და მიიწია რაა თესალონიკედ, წარავლინნა სამეფოს, მოყვანე-ბად ცოლისა და შვილთა მისთა, ხოლო მთავართა და ერთა კოსტან-ტინეპოლისათა არა მისცნეს. ხოლო უკეთური იგი მიგიღოდა ჰრო-მედ; მიავლინეს მყოფთა ჰრომისათა და აუწყეს, ვითარმედ ნუ მო-ხუალ აქა, არა შეგიწყნარებთ, მწვალებელო. ესე რაა ესმა, მივიდა სიკილისა და მუნ იყოფვიდა, და ეძიებდა ყამსა მარჯუესა, რათა ბრძოლა უყოს ჰრომსა. ხოლო დღესა ერთსა შევიდა ბანად აბანო-სა მას, რომელსა ეწოდების დაფნი და თანა შეჰყვა ანდრია, ძეი ტროილეისი, მსახურად; ხოლო იცხო რაა საპონი თავსა და იბანე-ბოდა, აღიღო ანდრია სატლი ვერცხისად დაიდი, რომლითა წყალსა ტფილსა და გრილსა აღმოსხმიდეს, და სცა თხემსა მისსა და მეყ-სეულად მთავუდინა, და იგი განვიდა. შეეიღეს სხუანი და პოვეს. იგი მომკუდარი, და განიყვანეს და დაპტლეს; და აღესრულა მის ზედა სიტყუად იგი წერილისად, ვითარმედ: „მოკუდა უშავლოდ და წარწყმდა სახსენებელი მისი“. მაშინ მის თანა მყოფთა მათ ერთა

დასუეს მეფედ კაცი ვინმე სომეხი, სახელით მიზიზე, იძულებით, რამეთუ იყო ხილვითა ვითარმედ შუენიერი და სიმხითა ახოვანი. ესმა ესე კოსტანტინეს, ქადაგისა, და იქადაგა მეფედ, და აღიღო მხედრობად ქუეყანით და ზღვით, და მიწია სიკილისა და შეიპრო მიზიზე და სხუანი იგი მკლველნი მამისა მისისანი, და მოკლნა იგინი და დააშენარნა კერძონი იგი დასავლისანი, და მოიქცა კოსტანტინეპოლედ და მეფობდა ტიბერის თანა და ჰერაკლეს, ქმათა-თვისთა.

33. ამან კოსტანტინე მეფემან გულის-ხმა ყო ცოომილებად იგრ მამისა თვისისად და წვალებად; განაწესა შეკრებად მღუდელთ-მოძლუართად, და იქმნა კრებად იგი მეექუსე კოსტანტინეპოლეს, ას სამეოც და რვათა წმიდათა მამათად, და ქადაგეს უფალი იესუ ქრისტე მხსნელი და მაცხოვარი ჩუენი, ორითა ბუნებითა და ორითა ნებითა და ორითა საქმითა ღმრთებისა და კაცებისამთა, არა განყოფილებითა პირთა და გუამთამთა, არამედ ორთა ბუნებათა სრულებითა, რამეთუ არცა ერთი ბუნებათა მისთაგანი იყო თვინიერ ნებისა და საქმისა, რამეთუ რომელნი უარ ჰყოფენ ორთა ნებათა და საქმეთა, იგინი ბუნებათაცა უარ ჰყოფენ და თვითებათა მათთა. იყვნეს წინამძღვარ კრებისა მის აგათონ პაპად პრომისად და გიორგი პატრიაქი კოსტანტინეპოლისად და თეოფანე ანტიოქიისად, რომელი მას ოდენ კრებასა დაადგინეს; და მაკარი, რომელი იყო პირველ მისა, განკუეთეს, და მის თანა სხუანი მწვალებელნი შეაჩუენეს: ონორი, რომელი ყოფილ იყო პრომს, და კვიროზ ალექსანდრიიელი, თეოფანე ფარანელი, სერგიოს და პიროს და პავლე და პეტრე კოსტანტინეპოლელნი, მაკარი ანტიოქელი და სტეფანე, მოწაფეი მისი; რამეთუ ამათ ყოველთა იკადრეს თქუმად უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტეს-თვის, ვითარმედ ერთი ნებად და ერთი ხოლო საქმეი აქუნდა შემდგომად განკაცებისაო, რომელი ესე უარის-ყოფად არს ორთა ბუნებათად. ზემოხსენებულთა მათ მწვალებელთა თანა შეაჩუენეს პოლიხრონიოსცა, უგუნური იგი და ცოფი ბერი, რომელმან იქადა ესევითარსა მას წვალებასა შინა აღდგინებად მკუდრისად, ხოლო მამათა მათ წმიდათა მისცეს ფლობად აღდგინებად და ვითარ იგი ვერარად აღადგინა, უმეტესად განაჭიქა გმობად თვითი. ამან წმიდამან მეექუსემან კრებამან ას სამეოც და რვათა მამათამან, რომელნი შეკრებს კოსტანტინეპოლეს სამეუფოსა პალატსა,

და დამტკიცეს მართალი სარწმუნოებად, და დაწერეს ძეგლი ღმრთის-მეტყუელებისა; პირველად ახსენეს სარწმუნოებად განწესებული ნიკისა კრებისა, სამას ათვრამეტთა მამათად, და კოსტანტინეპოლისა ას ორმეოც და ათთა მამათად, და ეფესონისა ორას-თა მამათად, და ქალკიდონისა ეჭუს ას ოც და ათთა მამათად, და კოსტანტინეპოლისა ას სამეოც და ათთა მამათად, და ხუთთა მათ კრებათა მიერ ქადაგებული შეიწყნარეს და დაამტკიცეს, და რომელნი მათ განეკუეთნეს და შეეჩუენნეს, შეაჩუენნეს, და რომელნი მათ ედიდნეს, ადიდნეს; და მერმე ახლად შემოსრული იგი წვალებად ერთისა ნებისა და ერთისა საქმისა მეტყუელთად, სრულიად განაგდეს და მეტყუელნი იგი ესევითარისა მის წვალებისა, ვითარცა ზემოწერილ არს, შეაჩუენნეს; და ებისტოლები მოწერილი აგათონ ჰრომთა პაპისა კოსტანტინე მეფისა მომართ, შეიწყნარეს შემსგავსებულად ებისტოლისა მის დიდისა ლეონისა, ჰრომთა პაპისა, რომელი მოწერა კრებასა ქალკიდონისასა, და კრებად იგი ას ოც და ოთხთა ებისკოპოსთად, რომელნი ჰრომს შეკრიბნა ღირსმან აგათონ, და ყოველი მათ მიერ თქმული და განწესებული, დაამტკიცეს და ერთ კრებად შეპრაცხნეს; ას სამეოც და რვანი კოსტანტინეპოლისანი, და ას ოც და ოთხნი ჰრომისანი; და წმიდად მარტინე, ჰრომისა პაპად, და წმიდად მაქსიმე აღმსარებელი, ხმამაღლად ადიდნეს და სახსენებლად საუკუნოდ ნეტარებად და და ქებად მათი განაწესეს.

34. მოვიდა ღმრთის-მსახური იგი კოსტანტინე მეფე და დაჯდა შორის წმიდათა მათ მამათა; მიიღო ძეგლი იგი მართლისა სარწმუნოებისა მწიგნობართა-მთავარმან პატრიაქისამან, პატივითა მთავარღიაკონმან, და ხმამაღლად წარიკითხა, და ესრეთ წერილ იყო: ღიდმან ამან და ყოვლისა სოფლისა-გან ნებითა და მაღლითა ღმრთისათა, და ბრძანებითა მორწმუნისა და ღმრთის-მსახურისა მეფისა კოსტანტინესითა, შემოკრებულმან, ღმრთივ-დაცულსა სამეუფოსა ქალაქსა, მეექუსემან კრებამან, ტაძარსა ღიღისა პალატისა ესრეთ აღწერა და განაწესა, და ამას იტყვის: ღმრთისა და მამისა მხოლოდ შობილი ძეი და სიტყუად, რომელი იგი ყოვლითურთ მსგავს არს ჩუენდა, კაც იქმნა თვინიერ ცოდვისა, ქრისტე, ჭეშმარიტი ღმერთი ჩუენი, წმიდისა სახარებისა ქადაგებითა ესრეთ ბრძანებს: „მე ვარ ნათელი სოფლისად. რომელი შემომიდგეს მე, არა ვიღოდდეს ბნელ-

ღმრთისაა, მხოლოდ-შობილი, მამისა-გან შობილი უწინარეს ყოველთა საუკუნეთა; ნათელი ნათლისა-გან, ომერთი ჭეშმარიტიღმრთისა-გან ჭეშმარიტისა, შობილი და არა ქმნილი, ერთარსი მამისაა, რომლისა მიერ ყოველი შეიქმნა; რომელი ჩუენ-თვის კაცთა-თვის და ჩუენისა ცხოვრებისა-თვის გარდამოხდა ზეცით და ხორცი შეისხნა სულისა-გან წმიდისა და მარიამისაგან ქალწულისა და განკაცნა; და ჯუარს ეცუა ჩუენ-თვის პონტოელისა პილატეს ზე, ივნო, დაეფლა და ალგა მესამესა დოესა, მსგავსად წერილისა; ამაღლდა ზეცად და დაჯდა მარჯუენით მამისა და კუალად მოვალს დიდებით განშაად ცხოველთა და მკუდართა, რომლისა სუფევისა არა არს დასასრულ; და სული წმიდაა, უფალი და ცხოველს-მყოფელი, რომელი მამის-გან გამოვალს, მამისა თანა და ძისა თანა თაყუანის იცემების და იდიდების, რომელი იტყოდა წინადაწყრმეტყუელთა მიერ; და ერთი, წმიდაა, კათოლიკე და სამოციქულოდ ეყლესია; ბლვიარებთ ერთსა ნათლის-ღებასა მოსატევებელად ცოდვათა; მოველით აღდგომასა მკუდრეთით და ცხორებასა მერმისა საუკუნოება, ამენ. კმა იყო მეცნიერებად და დასამტკიცებელად მართლისა სარწმუნოებისა წმიდაა ესე, ომერთ-შემოსილთა მათ მამათა-გან დაწესებული მართლაოსარებაა, არამედ ვინაჲთგან არა დასცხრა პირველითგან მომპოვნებელმან მან უკეთურებისამან ბრძოლად ნათესავსა კაცთასა, და ვითარცა იგი პირველ თანაშეშწედ მოიპოვა გუელი, მის მიერ წამალი იგი გესლიანი სიკუდილ-საა უწდია ბუნებასა კაცთასა, ეგრეთვე აწ პოვნა ჭურჭელნი შემსგავსებულნი ნებისა თვისისანი: თეოფანე, ვინმე ფარანელი, და სერგიოს და პიროს და პავლე და პეტრე, რომელნი იყვნეს მღდელთ-მოძღუარ სამეუფოოება ამის ქალაქისა; ამათ თანა ონორიცა, პრომის წინამდღუარი და კვიროზ ალექსანდრიისაა, მაკარი ანტიოქელი და სტეფანე მოწაფეი მისი. ესე ყოველნი პოვნა ბოროტმან მან მტერ-მან, აღმასრულებელად ნებისა თვისისა და ისწრაფა მათ მიერ აღ-დგინებად ეკლესიასა შინა საცოტო ბოროტი, რამეთუ ამათ პირველთქმულთა კაცთა, ბირებითა დასაბამით-გან კაცის-მკლველისა-თა, იკადრეს თქუმად ერთი ნებაა და ერთი საქმეა ორთა მათ ბუნებათაა, ერთისა მის სამებისაგანისა ქრისტეს ომრთისა ჩუენისაა, და ამით სახითა განაახლა ერსა შორის ქრისტეანეთასა წვალებად იგი ველთა და არახილულთაა; და ერთი უფალი იესუ ქრისტე, ძეი-

თამცა სრულებად იგი განკაცებისა და უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტე—
სი განაქარვა ესევითარითა მით მზაკუვარებითა, და აჩუენამცა თვი—
ნიერ ნებისა და საქმისა ყოფად გონიერად სულიერნი იგი ხორცნი
უფლისანი; ამისთვის აღადგინა ქრისტემან ღმერთმან ჩუენმან მორ—
წმუნე ესე მეფეი, ახალი დავით, რომელი პოვა გულითადი თვისი,
რომელმანცა ვითარცა წერილ არს: არა სცა ძილი თუალთა თვისითა,
არცა ჰრული წამთა თვისითა არცა, განსუენებად ხორცთა თვისითა,
ვიდრემდის ღმრთივ-შემოკრებული ყო ესე კრებად და წმიდათა
ამათ მამათა მიერ პოვა სრული იგი მართლმადიდებლობისა ქადა—
გებად, რამეთუ ვითარცა იტყვის უფალი: „სადა იყვნენ ორნი ვინა
სამნი შეკრებულნი სახელითა ჩემითა, მუნ ვარ მე მათ შორის“
(მთ. 18, 20). ჭეშმარიტად უკუე ჩუენ შორის არს სახიერი იგი და
მიძღვის ჩუენ გზასა ჭეშმარიტებისასა. ამან წმიდამან კრებამან სარ—
წმუნოებით და მოწლედ შეიწყნარა ებისტოლეი წმიდისა და ნეტა—
რისა აგათონ ჰრომთა პაპისად, მოწერილი ღმრთის-შემსახურისა მე—
ფისა ჩუენისა კოსტანტინესა, რომელსა შინა წერილ არს სახელდე—
ბით განკუეთად და განყრად ყოველთად, რომელთა ქადაგეს ერთი
ნებად და ერთი საქმეი განკაცებასა შინა ქრისტეს ღმრთისა ჩუენი—
სასა; ეგრეთვე სახედ ასოც და ოთხთაცა ღმერთ-შემოსილთა ების—
კოპისთა ებისტოლეი, რომელნი ღირსსა მას აგათონს თანა შეკრ—
ბეს, მოწერილი მორწმუნისა ამის მეფისა მიმართ, სათნოდ და კე—
თილად შეიწყნარა, რამეთუ თანაეწამებოდეს ესე ებისტოლენი და
დაამტკიცებდეს ებისტოლესა მას დიდისა ლეონისსა, ჰრომთა პაპი—
სა, რომელი მიუწერა წმიდასა ფლაბიანეს, კოსტანტინეპოლელ
პატრიაქსა, კრებასა მას ქალკიდონისასა, რომელსაცა ძეგლი მართლ—
მადიდებლობისა უწოდა წმიდამან ამან კრებამან. ეგრეთვე დაამ—
ტკიცა წმიდამან ამან კრებამან ებისტოლენი იგი წმიდისა და ნე—
ტარისა კვირილესნი, განსაკუეთელნი უშესულობესა ნესტორისნი, და
რაოდენიცა მიუწერა აღმოსავალისა ებისკოპოსთა; ეგრეთვე ების—
ტოლეი სოფტონ იერუსალიმელ პატრიაქისად. ესე ყოველი შეკი—
წყნარეთ ჩუენ ყოველთა, და სწავლასა ხუთთა კრებათასა და წმი—
დათა მათ ღმერთშემოსილთა მამათასა შეუდეგით, და აღვიარებთ
უფალსა ჩუენსა და ჭეშმარიტსა ღმერთისა იესუ ქრისტეს, ერთსა
მას წმიდისა და ერთარსებისა სამებისაგანსა, სრულსა ღმრთეებითა
და სრულსა კაცებითა, ყოვლილურთ მსგავს ჩუენდა, თვინიერ ცოდ—

ვისა, რომელი იგი უწინარეს საუკუნეთა იშვა მამისა-გან ღმრთევ-ბითა, ხოლო უკუანასკნელთა უამთა ჩუენ-თვის და ჩუენისა ცხო-რებისა-თვის განხორციელდა სულისა-გან წმიდისა და მარიამის-გან ქალწულისა, ჭეშმარტისა მის ღმრთის-მშობელისა, ბუნებითა მით კაცობრივითა, ერთი უფალი იესუ ქრისტევ, მხოლოდ-შობილი, ორითა ბუნებით, შეურევნელად, უცვალებელად, განუყოფელად, განუშორებელად ცნობილი: რამეთუ განცოფილებად იგი ბუნებათია არა შეირია, არცა დაიხსნა ერთობითა მით გუამისაჲთა, არამედ უფ-როძსლა მტკიცე იყო თვითებად ორისავე ბუნებისად, შეკრებულ ერთ პირად და ერთ გუამად, რამეთუ არა ორად პირად განიკუთა, ანუ განეყო ორ გუამოვნებად, არამედ იგივე ერთი მხოლოდ-შობილი სიტყუად ღმრთისად, უფალი იესუ ქრისტევ ორითა ბუნებითა, ორითა ნებითა და ორითა საქმიათა, ვითარცა პირველითგან წინა-სწარმეტყუელთა ქადაგეს და თავადმან იესუ ქრისტემან გუაშავა და წმიდათა მოციქულთა გუაუწყეს და ღმერთშემოსილთა მამათა გუასწავეს; ვეადაგებთ ჩუენცა ორთა ბუნებათა და ორთა ბუნებით-თა ნებათა და ორთა ბუნებითთა საქმეთა და ორთა ბუნებითთა ნე-ბათა, არა წინააღმდგომთა, ნუ იყოფინ, ვითარცა უშესულონი მწვა-ლებელნი იტყვიან, რამეთუ შეუდგა კაცობრივი იგი ნებად მისი საღმრთოსა ნებასა და არა წინააღმდგომ იყო, ანუ მებრძოლ, არა-მედ უფროძსად პმორჩილებდა საღმრთოსა მას და ყოვლად ძლიერ-სა ნებასა მისია, რამეთუ ჯერ-იყო ნებისა მის ხორცთადსა აგებუ-ლებად და დამორჩილებად ნებასა მას ღმრთებისასა, ვითარცა იტყ-ვის დიდი ათანასე, რამეთუ ვითარცა ხორცი მისნი ხორც სიტყვისა ღმრთისა ითქვუმიან და არიან, ეგრეთვე ბუნებითი იგი ნებად ხორც-თა მისთად თვისად სიტყვისა ღმრთისა ითქვუმის და არს, ვითარცა თვით თავადი იტყვის, ვითარმედ: „გარდამოვხედ ზეცით, არა რა-თა ვყო ნებად ჩემი, არამედ ნებად მომავლინებელისა ჩემისა მამი-სად“ (ინ. 6, 38). თვისად ნებად ნებასა მას ხორცთასა იტყოდა, რა-მეთუ ხორცნიცა მისნი იყვნეს, და ვითარცა წმიდანი იგი უბიწონი ხორცი განღმრთობითა არა განილინეს, არამედ თვისსა წესსა და ბუნებასა ეგნეს, ეგრეთვე კაცობრივი. ნებად მისი შეერთებითა ღმრთებისაჲთა არა განილია, არცა განქარდა, არამედ უფროძსად განემტკიცა, ვითარცა იტყვის გრიგოლ ღმრთის-მეტყუელი, ვითარ-მედ: ნებად იგი მაცხოვრისად არა წინააღმდგომ საღმრთოძსა ნე-

ბისა იყო, არამედ ყოვლითურთ განღმრთობილ და მიმყოლელ ნე-
ბასა საღმრთოსა. ეგრეთვე ორთა ბუნებითთა საქმეთა განუყოფე-
ლად, უცვალებელად, შეურევნელად, უფლისა და ღმრთისა ჩუღნისა-
ლისუ ქრისტესსა აღვიარებთ, ესე იგი არს საღმრთოსა საქმესა და
კაცობრივსა საქმესა, ვითარცა იტყვის ღმერთშემოსილი ლეონ გან-
ცხადებულად, ვითარმედ თოთოეული ბუნებად მისი იქმს წესსა თვის-
სა ზიარებითა მეორისადთა; ბუნებად იგი სიტყვისად იქმს საქმეთა
სიტყვისათა და ბუნებად ხორციად იქმს, რად იგი შეგვას ხორცია,
რამეთუ არა ეგების თქმად, თუ ერთ არს საქმე ბუნებითი ღმრთე-
ბისად და ხორციად, რათა არცა დაბადებული არსებასა მას
ღმრთებისასა აღვიყვანოთ, არცა სიმაღლეი იგი და საკვირველებად
საღმრთოსა ბუნებისა დაბადებულთა და განწესებულსა ადგილ-
სა შთამოვიყვანოთ; ერთისა უფლისა ერთისა ქრისტესი ვიცნით
სასწაულნიცა და ვნებანიცა, არამედ სხუად და სხუად სახედ, შემ-
სგავსებულად ბუნებათა მათ, რომელთა-გან და რომელთა შინა იყო,
ვითარცა ნეტარმან კვირილე თქუა. აწ უკუე ყოვლით-კერძო შეუ-
რევნელად და განუყოფელად საიღუმლოსა მას ვქადაგებთ და მოქ-
ლითა სიტყვითა ყოველსა განვაცხადებთ, და გურწის ერთი წმიდი-
სა სამებისაგანი უფალი ჩუენი იესუ ქრისტეი, ღმერთი ჭეშმარიტი,
შემდგომად განკაცებისა ორითა ბუნებითა, რომელი იგი ერთსა
მას გუამსა მისსა შინა ბრწყინვიდეს, რომლითა სასწაულნიცა და
ვნებანი ჟამთა მათ განგებულებისა მისისათა არა უცნებით, არამედ
ჭეშმარიტებით აჩუენნა და განყოფილებად იგი ბუნებათად ერთსა
მას გუამსა შინა იცნობებოდა, რაუამს იგი ზიარებითა მეორისათა
თოთოეული ბუნებად განუყოფელად და შეურევნელად თვისსა საქ-
მესა ინებებდა და იქმოდა. ამით სახითა ორთა ბუნებითთა ნებათა და
საქმეთა უფლისათა ვქადაგებთ საცხორებელად კაცოა შეკრებულთა.
ესე ყოველი მრავლითა კრძალულებითა და ჭეშმარიტებითა გურ-
წამს და აღვიარებთ და ვქადაგებთ და ესრეთ განვაწესებთ, რათა
ამიტოთგან ამის სარწმუნოებისა გარეშე სხუად სარწმუნოებად
ვერვინ იკადროს თქუმად, ანუ აღწერად, ანუ სწავლად; უკუეთუ
კულა იპოოს ვინ, სხუად სახედ შემცვალებელი ამის მართლისა ალ-
სარებისა, და ასწაოს, ანუ წარმოთქუას, ანუ აღწეროს სხუად რა-
მე განდრეკილი სარწმუნოებად, შეჩუენებულმცა არს და განკუე-
თილ; უკუეთუ მღდელობად აქუნდეს, უცხო იყავნ პატივისა მის-

გან, უკუეთუ მონაზონი იყოს, ანუ ერის-კაცი იყოს, წყევასა ქუშე
იყავნ. კოსტანტინე ღმრთის-მსახურმან თქუა: იტყოდენ წმიდად ეგე
და ღმრთივ-შემოკრებული კრება; წამებითა და ნებითა და გან-
ზრახვითა თქუენ ყოველთადთა, აღწერილ არსა ძეგლი ესე სარწმუ-
ნოებისა, რომელი წარიყითხეს. წმიდამან კრებამან ხმა ყო: ყოველ-
თა ესრეთ გურწამს, ყოველნი ესრეთ აღვიარებთ, ყოველთა გონე-
ბად და სარწმუნოებად ერთ არს, ყოველთა წამებად ჩუენი კაცად-
კაცადსა თვისითა ხელითა დაგვიწერია, ყოველნი მართლმადიდე-
ბელნი ვართ; ესე არს სარწმუნოებად მოციქულთად, ესე არს სარ-
წმუნოებად მამათად, ესე არს სარწმუნოებად მართლმადიდებელთად;
აღიდენ ღმერთმან შეფობად თქუენი; აღსარებად ორთა ბუნებათა
ქრისტესთად სრულებით შენ დაამტკიცე; აღასრულენ ქრისტემან
შენ ზედა დიდი წყალობად მისი; მწვალებელნი ყოველნი შენ იოტენ,
დაგიცევინ უფალმან მაოტებელი ეგი მწვალებელთად; მშვიდობად
ღმრთისად იყავნ მეფობასა ზედა თქუენსა; შენ მიერ წმიდისა კათო-
ლიკე ეკლესიისა მშვიდობად იქმნა; კოსტანტინე ახლისა მეფისა და
შვილთა მისთა წელნი მრავალმცა არიან; მეუფეო ზეცათაო, მეფეი
ქუეყანისად დაიცევ; ნესტორი და ევტევიქოს და სებეროს შეჩუენე-
ბულმცა არიან; სერგიოს და ონორიოს, პიროს და პავლე და პეტრე,
კვიროზ, თეოფანე ფარანელი, მაკარი, სტეფანე და პოლიხრონი
მწვალებელნიმცა შეჩუენებულ არიან; ყოველნიმცა მწვალებელნი
შეჩუენებულ არიან; რომელთა ქადაგეს, ანუ რომელნი ქადაგებენ,
ანუ ქადაგონ ერთი ნებად და ერთი საქმეი, ანუ ერთი ბუნებად
ღმრთებისა და კაცებისა ქრისტესი, შეჩუენებულმცა არიან; კოს-
ტანტინე მართლმადიდებელის მეფისა სახსენებელი საუკუნო იყავნ;
მარტინე ღმერთშემოსილისა პრომთა პაპისა სახსენებელი საუკუნო
იყავნ; მაქსიმეს სანატრელისა მამისა ჩუენისა ქრისტეს-აღმსარებე-
ლისა სახსენებელი საუკუნო იყავნ; სოფრონ იერუსალიმელ პატ-
რიაქისა სახსენებელი საუკუნო იყავნ; ყოველთა მართლმადიდებელ-
თა მღლელთ-მოძღუართა და მამათა, მართლგამომეტყუელთა სიტ-
ყუასა მას ჭეშმარიტებისასა, სახსენებელი საუკუნო იყავნ; კოსტან-
ტინე ღმრთის-მსახურმან მეფემან თქუა: დალაცათუ დაშურა სიწმი-
დეი თქუენი შორთა გზათა მოსლვითა და აქა მრავალთა დღეთა და-
ყოვნებითა, არამედ ჭეროვანი სასყიდელი შრომისა თქუენისად ზე-
გარდამო მოგეცეს კეთილისა ამის საქმისა-თვის, ხოლო ჩუენისაცა

უფლისად” (იგ. სოლ. 1, 7; 9, 10). შესაუნდება სათხოებათაო, საქმით და სიტყვით და გულის-ხმის ყოფით მობაძაო ანგელოზთაო, რომელმან მოქალაქეობად იგი უხორცოთად მოიგე ხორცითა მით მოკულავითა და უძლურითა; მოვედ ჩუენდა საგსეი მადლითა სულიერითა, გუასწავე ვითარ ჯერ-არს ქებად და შესხმად შენი, მოჰფინე ჩუენ ზედა მადლი შენი და შეოხებითა შენითა წარგვიძელუ გზასა ცხორებისასა, ლირს გუყვენ სწავლათა და მოძლურებათა შენთა აღსრულებად, რამეთუ დაღაცათუ წარხუედ ამიერ სოფლით, არამედ ცხოველ ხარ წინაშე ღმრთისა, რომლისა-თვისცა იღუაშე. შექადაგო მართლმადიდებლობისაო, საწერტელო და მამხილებელო მწვალებელთაო, ნესტო ეკლესიისაო, მართლგამომეტყუელო სიტყუასა მას ჭეშმარიტებისასა, მართლმადიდებელო და მართლაღმისარებელო მამისა და ძისა და სულისა წმიდისაო, რომელსა შეუნის ყოველივე დიდებად, პატივი და თაყუანის-ცემად, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

კიმენური ტექსტი.

თარგმანი წმიდა ექვთიმე მთაწმინდელისა.